

SVERIGES AMBASSAD
KÖPENHAMN

TELEFAX

Sid. 1 (2) ³

Bruno S Beijer

1997-08-04

INK. UTRIKESDEP.		
DNR		
08-04		
1997-08-02		
Avd. P	Gr 2	Mål Eu

UTRIKESDEPARTEMENTET nr 221 ✓

Till: UD-PIK X

Kopia: UD-EC X

(Pik)

aa/H

Krönika om Raoul Wallenberg i dansk morgontidning
1 bilaga

Jyllandsposten, som numera är Danmarks till upplagan största morgontidning, innehåller idag en krönika om Raoul Wallenberg på 85-årsdagen av dennes födelse.

I krönikan refereras till ansträngningarna genom åren att få klarhet i vad som hänt Wallenberg. Krönikan insändes för det intresse den kan erbjuda.

Beijer

Postadress
Sankt Annæ Plads 15 A
1250 KÖPENHAMN
DANMARK

Besöksadress
Sankt Annæ Plads 15 A

Telefon
+45 33 36 03 70

Telefax
+45 33 32 90 35

Telex
22933 svensk dk

Diplomaten i Sovjetunion

Raoul Wallenberg, den svenske diplomat, der i Anden Verdenskrigs Budapest reddede tusinder af jøder fra udslættelse og selv senere omkom i Sovjetunionen, ville i dag være fyldt 85 år.

JP-KRONIK

MANDAG 4.8. 1997

Af Leon Nikulin,
dr. phil.,
Viby J.

Omkring 34 Wallenberg-komiteer og -foreninger over hele verden, blandt dem den danske, vil i dag markere 85-årsdagen for Raoul Wallenbergs fødsel. Man vil ære den i Sovjetunionens Gulag, forsvundne 33-årige svenske diplomat og genkalde sig den heroiske gerning, som blev øvet af Wallenberg, der i de sidste to år af Anden Verdenskrig reddede tusinder af ungarske jøder fra udslættelse i de nazistiske gaskamre.

Mysteriet omkring bortførelsen og fængslingen af Wallenberg har udviklet sig i de sidste 52 år til at blive ikke alene en svensk national tragedie, men til et verdensproblem.

Wallenberg er ikke bare en tidligere straffefange fra de sovjetiske fangelejre, han er et symbol i kampen mod nazismen og antisemitismen. Hans karriere som førstesekretær ved den svenske ambassade, som også bemærkelsesværdigt har repræsenteret Sovjetunionens interesser, er i de kun seks måneders tjeneste i 1944 indgået i verdenshistorien for diplomati som den mest tragiske, grusomme og dramatiske.

Det er måske en forkert opfattelse, at Sovjetunionen har hemmeligholdt affæren Wallenberg i begyndelsen, efter at han blev bortført den 17. januar 1945. I den franske filosof Jacques Deogys bog: 'Fallet Raoul Wallenberg', berettes det f. eks., at så sent som i februar 1945 indbød Sovjetunionens ambassadør i Stockholm, madame Aleksandra Kollontay - Lenins tidligere kampfælle -

den svenske udenrigsminister, fru Ingrid Günter, til sig for at meddele hende, at hun ikke skulle være urolig over den unge diplomat Raoul: Han befinder sig i sikkerhed og i god behold i Sovjetunionen. Nogen tid senere - i oktober 1945 - får madame Kollontay besøg af Raouls mor, Maj von Dardel, som har fået nogenlunde samme besked, at myndighederne har taget hendes søn under sovjetisk beskyttelse, og at han får en god behandling.

I det øjeblik, da affæren Wallenberg har forvandlet sig til en national sag i Sverige, forvandles den i Sovjetunionen til en statshemmelighed.

Wallenbergs ophold i Sovjetunionen blev også bekræftet af den danske, desværre næsten glemte "Wallenberg", Alexander Thomsen, der arbejdede som frivillig Røde Kors-medhjælper for flygtninge og krigsfanger i Lübeck. Han blev i maj 1945 arresteret og bortført af det sovjetiske NKVD sigtet som spion sendt til en sovjetisk straffelejr, hvor han afsonede en straf på 10 år sammen med sin kone Olita og med sin søn, som blev født i Gulag.

Takket være statsminister H. C. Hansens bestemte indsats blev han i 1956 løsladt og fik lov at vende tilbage til Danmark. For bedre at forestille sig, hvilken skæbne, der er overgået den 33-årige svenske diplomat, er det nok at læse bogen med titlen "I menneskelighedens navn", udgivet af Wangels Forlag i 1960. Alexander Thomsen skriver følgende om Wallenberg: "NKVD-officeren havde under sin samtale iagttaget mig meget nøje. Nu lagde han triumferende flere fotografier af almindelige personer på bordet foran mig. Nysgerrig kigger jeg på billederne, men 'jeg kender ikke' en eneste af personerne. Et af billederne forestillede, efter hvad jeg senere erfarede, den svenske statsborger og Røde Kors-delegerede i Budapest, Raoul Wallenberg. Nu nærmer oberstløjtnanten sig mig med sin stok fra venstre, mens majoreren går lige løs på mig. Slaget rammer mig lige i ansigtet og er så hårdt, at jeg falder om. Nu regner det med stokkeslag ned over mig. Også majoreren rammer mig endnu engang hårdt med et frygteligt næveslag. Da jeg prøver at rejse mig fra gulvet, får jeg pludselig et spark i venstre nyreregion. Så husker jeg intet mere."

Under Glasnost-epoken, da partiets og KGB's arkiver blev delvis tilgængelige, dukkede der en del nye dokumenter om martyren Wallen-

berg op.

Nye, ukendte og delvis sensationelle oplysninger om Wallenberg, Lee Harvey Oswald, Sakharov, Solsjenitsyn, pave Johannes Paul den II m. fl. findes der i bogen, 'Frigørelsen fra KGB', forfattet af Sovjetunionens sidste KGB-chef, Vadim Bakatin. Bogen er udgivet af forlaget Novosti i Moskva i 1994. Da bogen ikke er oversat til dansk, tillader jeg mig at bringe end del citater fra bogens s. 166-171, som vedrører Wallenbergs skæbne.

»Raoul Wallenbergs sag,« hedder det i Bakatins memoarer. «er en skamlet på vores historie. Denne svenske diplomat, der reddede tusindvis af ungarske jøder, blev pågrebet af de sovjetiske militære styrker, og hans skæbne blev i mange år ukendt for verdenssamfundet.» Og han tilføjede: «Jeg fik en rapport om, at man i KGB's og NKVD's arkiver har fundet cirka 10 dokumenter om Wallenberg. Fem af dem var ukendte for offentligheden. Den 4. september 1989 blev disse dokumenter videregivet til den svenske ambassadør i Moskva, hr. Berner, og blandt dem var en kopi af en beretning underskrevet af chefen for den 151. Skytte divisions politiske afdeling (Smjersj) om, at sekretæren for den svenske ambassade, Wallenberg og hans chauffør, den 14. januar 1945

nens Gulag

på Benzurgade 16 i Budapest blev tilbageløst og fængslet.

I dette "uskyldige" notat klarlægges to ting: 1. Den nøjagtige dato for Raoul Wallenbergs arrestation. 2. At det ikke var Wallenberg, som det tidligere blev meddelt i den vestlige presse, der meldte sig til russerne for at få "hjælp" i sin redningsaktion for jøderne, men at det var folk fra Smjersh (et specialkorps i den sovjetiske hær, der havde til opgave at gennemføre specielle terroraktioner), der meldte sig hos diplomaten. Et andet dokument, som blev videregivet til den svenske regering, er et brev fra 1957, underskrevet af viceudenrigsminister Lunev, i hvilket det meddeles, at alle dokumenter i sagen om Raoul Wallenberg og hans chauffør Vilis Langfelder er blevet tilintetgjort efter ordre fra MGB (senere KGB).

Bakatin fortæller i sin bog (s. 170f), at dokumentationen han modtog fra Kommunistpartiets Centralkomites arkiv tilføjede farve i billedet af det politiske bulder og spektakel, Wallenberg-sagen fremkaldte hos den sovjetiske regering samt hos Kremles Politbureau. Fra 1952 til 1986, altså i perioden fra Stalin til Gorbatsjov-epoken blev der i alt vedtaget 16 politbureaubeslutninger, der godkender indholdet af diplomatnoter: "Vi har intet hørt om Wallenberg", og efter 1957: "Wallenberg døde i 1947, og vi har intet at tilføje".

Bakatin fortalte (s. 169), at »et håb

om at få oplyst hele sandheden om Wallenberg dukkede op i et af KGB's dokumenter om, at der den 17. juli 1947 blev fremsendt et notat til Molotov, underskrevet af KGB-chefen Abakumov» - og han tilføjede: »Hvis vi havde fundet det dokument, havde vi måske kunnet nærme os den ægte sandhed, men i partiets og udenrigsministeriets arkiver fandt vi hverken notatet eller en kopi af det.» - Bakatin fortalte, at det ikke er usandsynligt, at Abakumovs notat indeholdt et forslag om at "afskrive" Wallenberg, og han citerede Stalins kendte ord: »Har man et menneske, har man et problem. Er mennesket væk - er problemet væk.»

Kendsgerningen, at næsten alle dokumenter i sagen om Wallenberg blev tilintetgjort, betyder, at man fik ordre om at "afskrive" (dvs. likvidere) Wallenberg. Til slut konstaterer Bakatin i sin bog på s. 172 følgende: »Jeg er absolut overbevist om, at martyren Wallenberg ikke længere er i live på denne jord. Men for at minde om hans modstand, kurage og humane indsats, skal man alligevel grave videre i sagen, til den fuldkomne sandhed kommer frem.»

I løbet af det seneste par år er der fra anden side blevet gjort forsøg på at kompromittere Wallenberg ved at udsprede falske rygter om, at han enten var en tysk spion eller en sovjetisk spion, og i 1996 blev der meddelt i de vestlige medier, at Wallenberg var en amerikansk spion. Men medierne, som bragte den sensationelle nyhed, redegør ikke for dokumentation og nævner ikke vigtige kilder, der modsiger konklusionen om spionage. US News for eksempel påpeger, at USA ikke har haft nogen agent i Budapest ved krigens afslutning. Derfor var Wallenberg så vigtig.

Det eneste konkrete eksempel på efterretningsvirksomhed fra Wallenbergs side er, at Wallenbergs fotograf Hans Veres har taget et par billeder af russiske militære stillinger, som beskød Budapest for indmarchen i byen. Medierne der så hurtigt solgte den sensationelle nyhed, der blev bragt videre af Ritzaus Bureau til Danmark, fortalte ikke at navnet på den mand, der videregav og solgte oplysningen om Wallenbergs "spionage" var Pavel Dovlatov. Han var vicechef for Sovjetunionens GRU (udlandsspionage) og døde i oktober 1994. Det er velkendt, at amerikanske militære fly samt højststående officerer, under Anden Verdenskrig, havde fri adgang til alle Ruslands frontlin-

er og ikke havde brug for Wallenbergs eller hans fotografers tjenesteydelser.

I den ovenfor omtalte Bakatins bog hedder det, vedrørende Wallenbergs spionage: »Han (Wallenberg) blev sandsynligvis arresteret af Smjersh, mistænkt for "spionage", til trods for at det aldrig blev oplyst til fordel for hvilket land, han spionerede.» Alle kendte og ukendte danskere, der under Anden Verdenskrig havnede i KGB's kløer, om det var Alexander Thomsen, krigsfangesekretær Christian Christiansen, eller det kommunistiske folketingsmedlem Arne Munch-Petersen, der blev anklaget for spionage. De var NKVDs (KGB's) mest traditionelle anklager mod vestlige borgere, uanset deres uddannelse, partiforhold, politiske overbevisninger eller forbrydelsens art. "Giv mig et menneske, en paragraf finder vi nok til ham", hedder det i et russisk mundheld om KGB. Og der tilføjes humoristisk: "Vi vil nok belære dig om, hvordan brød spises og friheden elskes..."

Nej, den store frygtløse humanist Wallenberg er ikke glemt i den frie verden. I 1993 blev han portrætteret i en amerikansk TV-serie i to dele med deitageise af populære skuespillere som Richard Chamberlain, Bibi Andersson, Alice Krige og Keve Hjelm.

Den 26. september 1995 blev den i Gulag forsvundne svenske diplomat tildelt Europarådets Menneskerettighedspris. I mange store byer i verden er han udnævnt til æresborger. Den 27. februar i år trådte den svenske diplomat ind i de britiske krigsheltes rækker, da dronning Elisabeth II afslørede et tre meter højt monument i Londons centrum over den berømte svensker. Højtideligheden blev overværet af mange ambassadører samt af FN's generalsekretær, der er gift med en af Raoul Wallenbergs slægtninge.

Wallenberg har været en af de første diplomater, som i en utrolig vanskelig situation med stor risiko for sit eget liv har ofret sig totalt mod den bestialitet, som hitlerismen bragte med sig. Ikke alene for at forsvare jødernes skæbne, men også den menneskelige værdighed og retfærdighed. Vi håber, at den svenske regering også i fremtiden, med stor politisk fasthed, beslutsomhed, med international støtte, fortsat vil kæmpe Wallenbergs sag. Han står for de fleste som et symbol og en martyr.

TO: Martin Hallquist

ECX

UL/ Stockholm 0114687231176 (Fax)

From: Susanne Berger
4793 Williamsburg Blvd
Arlington, VA 22207
(703) 237-0946 (Tel. & Fax)

LO: X

Nr. of pages: 3

August 7, 1997

Delges:

Krebs

Julin, GAT, EXP

von Dardel

Carl Persson

Magnusson, Riga

Hellquist, EC2

Fredriksson, DOK

Olson, EI-ESEK

Amb. Moskva

exp- 97-08-18

X

a.a. / Lw

29/3

Susanne Berger
4793 Williamsburg Blvd
Arlington, VA 22207
(703) 237-0946 (Tel. & Fax)

Martin Hallquist
UD/Stockholm

INK. UTREKESDEP.		
219/003		
1997-08-0807		
AVG.	CE	RE
P	2	Eu ¹

Raoni Wallenberg

August 7, 1997

Dear Mr. Hallquist,

I have enclosed quotations from two Swedish Foreign Office documents which touch upon the issue of document destruction in the UD. I was hoping you could clarify the official guidelines governing the destruction of official material and whether or not, in your estimation, these two incidents are in compliance with these. I understand, of course, that regular discarding of outdated documentation is regular procedure in any agency.

Perhaps you could also comment on the remark cited in quotation II that in 1969 the official position was that the Wallenberg case was officially closed. Was this indeed the official Swedish position, or was this approach based on the position taken by Erlander after 1965?

Thanks very much for your time,

Susanne Berger

cc: Lage Olsen

307.

Quotation I

Sverker Åstroem to Rolf Sohlman, March 1957

Broder, foer Din straengt foertroeliga information ber jag få naersluta ett papper. Belyser, (?) hur regeringen foer naervarande betraktar Wallenberg-frågan. Jag vore tacksam, o Du omedelbart efter laesning ville braenna akstycket.

Sverker Åstroem

Quotation IIGeneralkonsulatet, New York to Folke Persson, Stockholm
August 1969

Broder, vi har vid genomgång av aeldre handlingar funnit två hemligstaemplade kuvert innehållande dokument roerande Raoul Wallenberg. Handlingarna baer Din påskrift, varfoer vi icke omedelbart velat foerstoera dem. Jag återsaender handlingarna till Dig, så att Du kan avgoera om de boer arkiveras i UD eller foerstoeras. Wallenberg - aerendet aer ju avslutat och vi har knappast något behov laengre av dessa dokument.

REGERINGSKANSLIET

Utrikesdepartementet

EC

Amb Martin Hallqvist

Telefon 08 405 3236

1997-08-07

Gullgren, amb Moskva

Exp. Punkt btf.
dålager 8/8-97
a.a.

H E M L I G

Wallenberg-ärendet vid generalsekreterarens besök i Moskva

(2 bil.)

Broder,

Vad jag kan se har dessa båda intressanta telegram inte delgivits er.

Ni bör följa upp generalsekreterarens hemställan, dock utan att "röja källan", har kabinettssekreteraren antecknat på sitt ex.

Visserligen skall krigshistorikern Galitskij ha gått igenom arkivfonden 451 utan att ha funnit något av intresse, men det skadar inte att vi tar upp saken på nytt. I bakgrunds-pm inför generalsekreterarens besök i Stockholm skriver jag att vi gör så, liksom i arbetsgruppen. Då jag idag diskuterade med Hans Magnusson kom vi fram till att nästa arbetsgruppsmöte bör hållas i Moskva i september. Kan Du sondera lämplig tidpunkt för ryssarna?

Martin Hallqvist

ex till:

L.Olson EI/ESEK
Magnusson Riga
von Dardel, Genève

Postadress
103 39 STOCKHOLM

Internet: ud@foreign.ministry.se

X.400: S=UD; O=Foreign; P=Ministry; A=SIL; C=SE

Besöksadress
Fredsgatan 6

Telefon växel 08 - 405 10 00
Telefax 08 - 723 11 76
Telex 105 90 MINFOR S

MP

REGERINGSKANSLIET
Utrikesdepartementet

219/003
PROMEMORIA

p 2 En'

EC
Amb Martin Hallqvist
Telefon 08 405 3236

1997-08-07

(EC)

Delges:

UMK
Kabs
URP
B Urp
Ch EC
Åhlander, EC
Foyer, EC
Olsson EI/ESEK
S. Julin UD DOK
Amb. Magnusson, Riga
amb Moskva
Danielsson, SB
af Trolle, GS

Exp. jämte
bif. klager

9.8.97

H E M L I G

Raoul Wallenberg-ärendet (inför generalsekreterarens
Sverige-besök)

(2 bil.)

Vid sitt besök i Moskva i slutet av maj tog FN:s generalsekreterare Annan upp Wallenberg-ärendet med utrikesminister Primakov. Han gjorde det inte enbart i sedvanliga allmänna ordalag, utan framställde även vissa konkreta önskemål beträffande fortsatt efterforskning. Han nämnde explicit arkivfond nr 451, som borde kunna innehålla material av intresse. Den har visserligen tidigare undersökts av en rysk krigshistoriker, som temporärt var knuten till den svensk-ryska arbetsgruppen, men nya genomgångar synes väl motiverade. (Förutom av UD hade Annan försetts med bakgrundsmaterial av Guy von Dardel).

För att han tog upp frågan förtjänar generalsekreteraren ett varmt tack. Han bör även få veta att vi följer upp hans förslag via ambassaden i Moskva och i den svensk-ryska arbetsgruppen, dock utan att röja källan till förslagen.

Den 19 juni frisläpptes samtliga dokument i UD:s arkiv rörande Wallenberg-ärendet fram till 1970. Nu föreligger 20 000 sidor arkivmaterial på CD-romkassett. Hittills hemligt material fram till september 1991 kommer att släppas i höst. Också SÄPO-material av eventuellt intresse kommer att bli

MD

tillgängligt för Guy von Dardel. SÄPO:s arkiv har tidigare gått igenom av en av arbetsgruppens medlemmar, Carl Persson, men samma sak gäller där som beträffande fond 451 i Moskva - ytterligare genomgång skadar inte. Vi väntar dessutom på svar på förfrågan till försvarets underrättelsetjänst om eventuellt material i dess arkiv.

Vi har också från flera andra länders utrikesministerier fått hjälp med arkivgenomgångar. En ny framställan kommer nu att göras till Washington om att ytterligare material skall göras tillgängligt.

I september kommer också den svensk-ryska arbetsgruppen som verkat sedan 1991 att sammanträda. Avsikten är att gruppen i höst skall rapportera i skriftlig form om sitt arbete. Den sjunde versionen av PROMEMORIAet till den svenska delen av rapporten har nyligen färdigställts. Det är inte att beteckna som en slutrapport, eftersom en slutgiltig redogörelse för vad som hänt Raoul Wallenberg ännu inte är i sikte.

Arbetsgruppen bistås i sina ansträngningar att nå visshet av internationella oberoende experter, som lägger ner ett omfattande och hängivet arbete, de flesta i nära samarbete med Guy von Dardel och utrikesförvaltningens tjänstemän. Om målet är alla eniga - om medlen kan stundom oenighet råda.

Fortfarande presenteras en rad uppslag och idéer från olika håll i världen om vad som kan ha hänt, och hur man skall nå klarhet. Avsikten är sedan länge att alla spår skall undersökas, att alla stenar skall vändas. Den ambitionen följer vi.

Det är självfallet vår förhoppning att hinder nu röjs så att saken kan föras ytterligare framåt, mot punkt, omsider. Dock: i år har vi stött på patrull när det gäller tillstånd för oberoende experter att fotografera 6000 registerkort i Vladimirfängelset. Avsikten är att låta dem databehandlas.

Vi har heller inte lyckats utverka tillstånd för en av de oberoende experterna att i Moskva gå igenom ett nittiototal fångars dossierer.

Båda dessa frågor har av ambassadör Hirdman tagits upp på hög nivå i presidentkansliet, liksom av

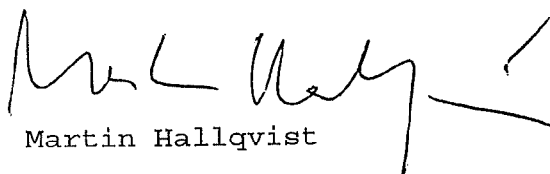
kabinettssekreteraren med vice utrikesminister
Avdejev vid dennes besök i Stockholm nyligen.

Det ser faktiskt ut som om ärendet på grund av
bristande rysk samarbetsvilja -trots alla
försäkringar om motsatsen- just nu inte skulle föras
nämnvärt framåt. Vi sätter inte riktigt tilltro till
hänvisningen till rysk lagstiftning som gjorts i
ovannämnda två fall. Vi tvingas nu möjligen att vid
nästa arbetsgruppsmöte meddela ryssarna att vi anser
att vår uppfattning att arbetet fördröjts genom
ryska sidans position, måste återspeglas i rapporten.

Det torde dessutom bli ofrånkomligt att saken tas upp
på högsta nivå med president Jeltsin i december.
Efterforskningsarbetet rörande Raoul Wallenberg är
föremål för presidentens personliga uppmärksamhet,
enligt vad utrikesminister Primakov sade i sin aide-
mémoire till generalsekreteraren. Ärendet - och
strategin- måste i vilket fall som helst förberedas
ytterst noggrant inför höstens högnivåbesök.

Av intresse är för övrigt den ryske utrikesministerns
budskap till utrikesministern den 17 juli, den dag
som av ryssarna angetts som Raoul Wallenbergs dödsdag
1947. Där utlovades igen ryskt stöd i
ansträngningarna att nå klarhet i hans öde.

Man noterar att det ryska budskapet kom just då, och
inte några veckor senare, det vill säga den 4
augusti, på Raoul Wallenbergs 85-årsdag.

Martin Hallqvist

SVERIGES AMBASSAD
MOSKVA

1997-08-07

INK. UTRIKESDEP.		
DNR 219/003		
1997-08-08		
Avd. P	Gr 2	Mål Eu

Ambassadören
Martin Hallqvist, UD-EC

LO

Re Tidningsartiklar om Raoul Wallenberg

(2 bil.)

Broder,

Översänder närslutet två nya artiklar om Raoul Wallenberg. I den första, införd i "Nezavisimaja Gazeta":s militär- och säkerhetsbilaga 2 augusti presenteras bl a de senaste spekulationerna om orsakerna till Wallenbergs gripande samt hans vidare öde. Den andra artikeln, införd i "Izvestija" 31 juli, utgör en replik på Marat Zubkos artikel i samma tidning 19 juli (insänd med hbrev Gullgren-Hallqvist 31 juli). Repliken är undertecknad Mark Krasnoselskij och Grigorij Ressin. Krasnoselskij förestår Centret för bevakning av antisemitism i Ryssland och Ressin är ordförande för det ryska Raoul Wallenberg-sällskapet, som f ö enligt uppgift nyligen lär ha splittrats i två fraktioner t f a missnöje med Ressins ledarskap.

Delges:

Kabs

von Dardel

Carl Persson

Magnusson, Riga

Hallqvist, EC 2

Olson, EI-ESEK

Wallenberg-Föreningen

exp. 97-08-18

Lo

Bertil Hallqvist

Stefan Gullgren

a.a. /

SVERIGES AMBASSAD
Moskva
Magnus Dahnberg

ÖVERSÄTTNING
1997-08-01

Översättning från ryska

Raoul Wallenbergs odödliga bragd

Med anledning av artikeln "Raoul Wallenberg kan ha fått betala för familjens nazistkontakter", Izvestija 1997-07-19 Nr 134.

I en artikel, som tillkommit med anledning av att det gått femtio år sedan Raoul Wallenberg avled av, som det påstås, hjärtinfarkt i Lubjankas inre fängelse, redovisar Izvestijas korrespondent Marat Zubko teorin att han avrättades i Ryssland därför att "hans släktingar var inblandade i kontakter med tyska koncerner, som under kriget verkade i USA".

Tidigare har Marat Zubko fört fram en helt annan teori om hans arrestering och död (M. Zubko. "Son till KGB-general ger ut bok om fadern", Izvestija 1995-10-12).

Den teorin gick ut på att "de NKVD-chefer, som arresterade Raoul Wallenberg i januari 1945 i Budapest, där han ledde en räddningsaktion till förmån för de ungerska judarna, försökte få honom att erkänna att han utförde uppdrag åt USA:s underrättelsetjänst. På basis av ett sådant erkännande ville man värva honom och tvinga honom att arbeta för Sovjetunionen efter det att man tillåtit honom att återvända till Sverige.

Dock vägrade Wallenberg av allt att döma att bli spion. Svenskarna, som inte visste mycket om hans öde, försökte ändå rädda sin diplomat. I juni 1946 lyckades den svenske ambassadören i Moskva, Söderblom, utverka ett möte med Stalin där han vände sig direkt till honom och bad om hjälp med att finna Wallenberg. Efter mötet med ambassadören beslutade Stalin och Abakumov att "nu får det vara slut med Wallenberg".

Denna teori är, att döma av ett stort antal publikationer, betydligt mer trovärdig, och förefaller att vara den riktiga.

Om man ens skall anta att ett samarbete mellan medlemmar av Wallenbergfamiljen och Tyskland ägde rum, så hade detta ingenting som helst att göra med Raouls verksamhet för att rädda människor som var dömda att dödas av nazisterna.

Det som är viktigt för mänskligheten är det obestridda faktum, att en framgångsrik ung man från en rik och ryktbar familj riskerade sitt liv för att göra något som nästan var omöjligt - rädda tiotusentals oskyldiga människor.

Att söka efter nya teorier kring Raoul Wallenbergs död kastar en skugga över det ljusa minnet av denne mans ädla verksamhet.

För om det fanns någon "skuld" hos Wallenberg, varför hölls det då inte någon öppen rättegång mot honom som diplomat från det neutrala Sverige, med diplomatisk immunitet?

Det brutala mordet på Raoul Wallenberg är en skamfläck på det forna Sovjetunionens internationella auktoritet och borde leda till att man framförde en ursäkt till hans anhöriga och uttryckte ånger inför den internationella opinionen.

Ett praktiskt uttryck för denna ånger inför det ljusa minnet av denne rättfärdige i världen skulle kunna vara att alla hemligstämplar drogs bort från "Wallenbergärendet" efter mer än ett halvsekel och att en staty över honom restes i Moskva.

Mark KRASNOSELSKIJ, ledare för Centrum för bevakning av antisemitismen i Ryssland;

Grigorij RESSIN, ordförande i Ryska Raoul Wallenbergsällskapet

РЕЗОНАНС

Бессмертный подвиг Рауля Валленберга

По поводу публикации «Рауль Валленберг мог заплатить за связи его семьи с нацистами», «Известия» 19.07.1997 №134.

Корреспондент газеты «Известия» Марат Зубко в своей публикации, приуроченной к пятидесятилетию гибели Рауля Валленберга якобы от инфаркта во внутренней тюрьме Лубянки, излагает версию о том, что он был казнен в России потому, что «его родственники были замешаны в связях с германскими концернами, действовавшими во время войны в США».

Ранее Марат Зубко выдвигал совершенно иную версию его ареста и гибели (М.Зубко. «Сын генерала КГБ выпускает книгу об отце», «Известия» 12.10.1995 г.).

Эта версия сводилась к тому, что «руководители НКВД, арестовавшие Рауля Валленберга в январе 1945 года в Будапеште, где он возглавлял работу по спасению венгерских евреев, добивались от него признания в том, что он выполнял задания разведки США. На основе такого признания его хотели завербовать и вынудить работать в пользу Советского Союза, разрешив вернуться в Швецию».

Однако Валленберг, судя по всему, отказался стать шпионом. Шведы, мало зная о его участии, пытались все же спасти своего дипломата. В июне 1946 года послу Швеции в Москве Сёдерблуму удалось добиться встречи со Сталиным и напрямую обратиться к нему с просьбой оказать содействие в розыске Рауля. После встречи с послом Сталин и Абакумов приняли решение о том, «что с Валленбергом должно быть покончено».

Эта версия, судя по многочисленным публикациям, несомненно более убедительна и, по-видимому, соответствует действительности.

Если даже предположить, что сотрудничество членов семьи Валленбергов с Германией имело место, то к деятельности Рауля по спасению людей, обреченных фашистами на уничтожение, оно не имело никакого отношения.

Для человечества важен абсолютно достоверный факт, что преуспевающий молодой человек из богатого и знатного рода, рискуя жизнью, сделал почти невозможное — спас десятки тысяч ни в чем не повинных людей.

Поиски новых версий гибели Рауля Валленберга бросают тень на светлую память о благородной деятельности этого человека.

Если же была какая-то «вина» Валленберга, то почему не было открытого суда над ним, как дипломатом нейтральной Швеции, обладавшим дипломатической неприкосновенностью?

Злодейское убийство Рауля Валленберга — позорное пятно на международном авторитете бывшего Советского Союза, за которое следовало бы принести извинения его родным и показаться перед международным общественным мнением.

Практическим выражением этого покаяния перед светлой памятью великого праведника мира было бы снятие всякой секретности с «Дела Валленберга» спустя более полувека и сооружение ему памятника в Москве.

**Марк
КРАСНОСЕЛЬСКИЙ,**
руководитель Центра
мониторинга
антисемитизма в России;
Григорий РЕССИН,
председатель
Российского общества
Рауля Валленберга.

Raoul Wallenbergs hemlighet

Lösningen är idag obekvämt för specialtjänsterna i många länder

Andrej Petrov, Vladimir Malevannyj.

Nezavisimoje Voennoje Obozrenije Nr. 28, 970802--0808

Ett öde

Under ett halvsekel har han kallats "kalla krigets första offer" efter att ha försvunnit i det sovjetiska GULAG. Ronald Reagan utnämnde honom 1991 till "världsmedborgare", trots att man i Washington, Moskva och Stockholm kände till den svenske diplomatens "delikata förbindelser" med nazisterna under andra världskriget. Torget framför FN-byggnaden i New York är uppkallat efter denne person, som räddade tusentals judar från att förintas i Budapests ghetto. För inte så länge sedan upptäcktes emellertid dokument i CIA:s arkiv som bekräftar att han med sanktion från chefen för OSS (CIA:s föregångare /ÖA) Donovan förberedde brohuvud för amerikanerna i den händelse att Röda Armén intog Budapest. "Ängeln var spion" skrev tidskriften "US News" om honom. För tre veckor sedan var det femtio år sedan han dog, men svensk domstol anser fortfarande att hans död ännu inte fastställts. "Han visste för mycket" noterar Guy von Dardel, halvbror till "den förlorade sonen" i familjen Wallenberg, vilken man kallar "de svenska Rothshields". Möjligen kommer man att finna nyckeln till lösningen av tragedin med den svenska diplomaten, som föll offer för specialtjänsternas globala spel, i material från den svenska regeringskommissionen samt från undersökning som genomförts av den Judiska Världskongressen. Mot bakgrund av dessa outtröttliga eftersökningar uppmärksammas runt om i världen 85-årsdagen sedan Raoul Wallenbergs födelse. [Raoul Wallenberg] är en av de mest gåtfulla och märkliga personligheterna i modern historia.

Ryssland förfogar inte över några dokument

Raoul Wallenberg arresterades av det militära kontraspionaget "SMERSJ" i januari 1945, då Röda Armén intog Budapest. Det är från detta ögonblick hans biografi avbryts... Moskva meddelade då Stockholm att deras diplomat hade omkommit i en bilolycka i den ungerska huvudstaden. Den svenska sidan godtog denna version, vilket ambassadör Söderblom själv meddelade Stalin. Det faktum att Wallenberg dog 1947 meddelade Andrej Gromyko svenskarna i februari 1957 genom en note från Sovjetunionens utrikesministerium. I KGB:s arkiv fann man för sex år sedan en rapport från chefen för sjukvården inom Lubjanka-fängelset, överstelöjtnant Smoltsov, i vilken bekräftas att Raoul Wallenberg dött i sin cell den 17 juli 1947, förmodligen av en hjärtinfarkt. Rapporten översändes till svenskarna i slutet av 1992, och dess äkthet fastställdes av det kriminaltekniska laboratoriet i Linköping. På så sätt är äktheten hos Smoltsovs rapport till dåvarande Säkerhetsminister Abakumov erkänd av samtliga sidor... Men svensk domstol behandlar endast dokumentet som vittnesbörd om att Wallenberg omkommit: det finns inget vittnesmål om dödsfall i form av juridiskt dokument som bekräftar detta faktum.

Dokumentet från förundersökningen och Wallenbergs fängelsetid anses ha gått förlorade. Vem som förstörde dem och när detta gjordes, det är en fråga för sig. I utrikesministeriets och MGB-KGB:s sekretariat finns dåtida diarier i vilka omnämns en begäran från Molotov den 22

juli 1947 till Abakumov, samt svar från MGB-chefen. Båda dokumenten handlar om lösningen av Raoul Wallenbergs öde.

Det är möjligt att det i den sovjetiska underrättelsetjänstens arkiv finns protokoll från förhören med Wallenberg, som arresterades för misstanke om spionage för Tyskland, USA och England. Numera har dessa misstankar nästan fullständigt bekräftats, vilket emellertid inte förringar Wallenbergs mod, då Abakumov uppenbarligen inte fick de bevis han behövde från Wallenberg. Enligt de numera avlidna underrättelseofficerarna Pavel Sudoplatovs och Jelisej Sinitsyns memoarer försökte chefen för NKGB:s utrikesunderrättelsetjänst Fitin få över Wallenberg till sig för att värva honom.

Dock visade sig Fitins ansträngningar vara förgäves. Som Sinitsyn skriver så var Wallenbergs öde redan bestämt: svensken gav inte Abakumov de bevis som behövdes (Abakumov blev chef för MGB i maj 1946), och därför ... skulle han försvinna. Dessutom väntade man inte honom i det svenska kungariket. Enligt Sudoplatovs version skickades Wallenberg till professor Majranovskij's hemliga laboratorium på direkt order från Molotov - fången var nu ett onödigt vittne.

Det är inte uteslutet att materialet om Wallenberg, som fanns i dossier hos Fitin, förstördes redan på 40- eller 50-talet. I en intervju av ITAR-TASS med chefen för utrikesunderrättelsetjänstens pressbyrå, Jurij Kobaladze, sade han att det i utrikesunderrättelsetjänstens arkiv inte finns några dokument som bekräftar Sinitsyns minnen. "På order från landets ledning har vi efter 1991, tillsammans med övriga specialtjänster noga kontrollerat våra arkiv" meddelade general Kobaladze " Samtliga dokument som, om än indirekt, rörde Raoul Wallenbergs öde, översändes till hans släktingar och svenska myndigheter... Nya uppgifter måste eftersökas i västländernas arkiv, i synnerhet i USA:s".

Med sanktion från USA:s president

Enligt det material som framställdes 1991-92 av den gemensamma rysk-svenska kommissionen, som studerade fallet Wallenberg, förhöordes Raoul Wallenberg efter arresten i Moskva av kontraspionaget "SMERSJ" åtminstone sju gånger. Uppgifter visar att vissa dokument i ärendet senare skickades till Informationskommittén (som redan känt bildades nämnda myndighet i början av 1947 och leddes av Vjatjeslav Molotov). Man har bevarat osammanhängande indirekta vittnesmål om att spionärendet tog en synnerligen politisk vändning.

Enligt material som presenterats av FSK-FSB arresterades Wallenberg tillsammans med en grupp utländska diplomater (däribland även schweiziska). Alla dessa personer som befann sig i det av sovjetiska trupper intagna Budapest släpptes senare - i utbyte mot för Moskva intressanta sovjetiska krigsfångar. Trots detta påkallade svensken speciellt intresse hos SMERSJ, eftersom han var en ytterst ovanlig "klient": vid kroppsvisitation fann man en anteckningsbok med adresser till nazisterna Eichman, Bechter och andra SS-generaler och officerare.

Möjligen är det denna omständighet, som var känd både i Washington och i Stockholm, som något förklarar varför varken svenskarna eller amerikanerna under 1945-46 tog upp frågan om utlämning av Wallenberg till den svenska regeringen. Det finns grund att påstå att om man på hög statlig nivå hade vänt sig till Stalin med en sådan begäran skulle Wallenberg ha kunnat räddas. I numera kända CIA-dokument följer att den svenske diplomaten rörde sig i de nazistiska kretsarna på uppdrag från amerikanerna. Men det var inte hans öde att bli en "amerikansk Stirlitz". Å ena sidan är det ingen som tvistar om hans deltagande i att rädda judar, om än denna verksamhet tjänade som "täckmantel" åt underrättelseofficeren. Å andra sidan samarbetade Wallenberg med det svenska Röda Korset, som under krigsåren aktivt

utnyttjade Hitlers specialtjänster. Både ryssarna och amerikanarna kände till att Raoul var brorson till Marcus och Jakob Wallenberg, som hade handelsförbindelser med Hitler genom deras bank "Enskilda banken".

Genom familjen Wallenbergs hemliga göromål med nazisterna faller naturligtvis en skugga över den dåvarande svenska ledningen, de finansiella och industriella kretsarna. Men först nu har det börjat "flyta upp" dokument som kastar ljus på historien med överföringen av sju och ett halvt ton guld till Sverige, förmodligen från värdesaker som nazisterna beslagtogs från den judiska befolkningen i de av Tyskland ockuperade territorierna i väst- och centraleuropa. Det från Wallenberg konfiskerade diplomatiska passet härrör sig till perioden 1944-45, då den svenske diplomaten, som även var amerikansk underrättelseofficer, sysslade med att rädda judar, och upprätthöll kontakter med Gestapo och den judiska välgörenhetsorganisationen "Joint". Men än sen? Han utsatte sig själv för risk, agerade djärvt och beslutsamt. OSS-chefen Donovan kunde vara fullständigt nöjd med sin myndling, som ingalunda sänts till någon kurort med sanktioner från USA:s president Roosevelt.

Sensation efter sensation

Men nu, när man för ett par månader sedan öppnade de svenska arkiven föll på nytt en skugga över Raoul Wallenberg. Helt oväntat för historikerna blev det pass som utfärdades till honom ... den 10 november 1941. Med ett sådant dokument, som utfärdats till honom av det kungliga svenska utrikesministeriet som en särskilt skyddad urkund, utförde Wallenberg "delikata" och hittills oklara uppdrag för sin regering och affärskretsar. Tack vare dokumentet genomförde han under 1941-44 resor i Riket (Reich/ÖA) och i av fascisterna ockuperade länder.

Med vilket mål reste en representant för ett neutralt land runt i ockuperade länder och i det stridande Riket? Även denna fråga bland andra åligger den speciella kommission som bildades av den svenska regeringen i juni i år, att besvara. Det är känt att de svenska ledningskretsarna för tyskarnas nederlag vid Stalingrad öppet samarbetade med Hitler.

Mellan bröderna Wallenberg fanns en speciell "arbetsfördelning", vilken påkallade höjt intresse till dem både från de sovjetiska och de amerikanska specialtjänsterna. Jakob arbetade aktivt för Tyskland och belönades för detta med en orden. Marcus upprätthöll kontakter med Stalins agenter. I synnerhet spelade han en avsevärd roll i förhandlingarna om Finlands utgång ur kriget i början av 1944.

Hemliga samtal hölls av Sovjetunionens ambassadör i Stockholm, Aleksandra Kollontaj, då sovjetiska underrättelseagenter deltog.

Förra året studerade den svenske pensionerade diplomaten Sven Fredrik Hedin, som tjänstgjort inom Sveriges utrikesministerium i 47 år, tillsammans med journalisten Göran Elgemeir arkiven i Riksbanken, som är den statliga banken i Stockholm. Med förvåning upptäckte de att den svenska regeringen redan under krigsåren kände till varifrån guld i statskassan kom. Det finns uppgifter om att banktjänstemannen Ivar Roth då uttalade oro för regeringen, som av tyskarna tog emot rent guld som stulits i ockuperade länder. Sådana handlingar är enligt Hedin ett skamligt faktum som svenska historiker bör undersöka.

Den amerikanska underrättelsetjänstens intresse för Raoul Wallenberg är förståelig. Han var inte enbart inblandad i räddningsmissionen för judarna och sysslade inte enbart med flyktingproblem. Genom honom kunde man få svar på många frågor som intresserade de allierade. Bland annat kunde man upptäcka finansiella operationer, som gick ut på att genom hemliga kanaler föra in nazistförbrytarens medel till bankkonton.

Därför har man ännu inte avskrivit frågan om vilken roll den svenska regeringen ledde Raoul Wallenberg in i som sin inofficiella "skuggrepresentant". Vad kunde Wallenberg ha känt till om de blodiga uppgörelser som hans beskyddare slöt bakom kulisserna med

nazisterna? Vilken var hans roll i den förmodade medlingen då separatfred slöts mellan Hitler och Rysslands allierade i väst?

Och på nytt en sensation, men av ett annat slag. Det visar sig att Moskva från 50-talet och påföljande år fortsatte att arbeta med "fallet" Wallenberg i form av sondering av politiska eller andra särarter. Den finska tidningen "Helsingin Sanomat" publicerade uppgifter om hur representanter för det sovjetiska KGB, i synnerhet en generalmajor Vladimirov, närmade sig svenska diplomater med början hösten 1955, strax före den svenska statsministern Erlanders besök i Sovjetunionen 1956.

Då ställde svenskarna på nytt frågan till Moskva om Wallenbergs öde, men fick ingenting nytt.

Någon i Moskva sökte genom diplomaten Åke Frej utvägar mot den svenska ledningen: Chrusjtjov försökte kanske genom att använda "Wallenbergkortet" få igång nytt samarbete med de skandinaviska grannarna. Men redan 1957 blockerade den svenska ledningen ryssarnas försök att på informell väg genom specialtjänsterna dela med sig information om Wallenberg med Stockholm. Det såg ut som om svenskarna inte var intresserade av att frågan togs upp och att det på officiell nivå sades att det var för sent.

Samtidigt försökte den sovjetiska ledningen efter Stalins död "trevande närma sig" familjen Wallenberg, uppenbarligen för att försöka återupprätta det förtroliga förhållande som upprätthölls under krigsåren.

Här kan man framföra en hypotes. Saken är den att Raoul Wallenberg vare sig han ville det eller ej blev ett trumfkort för Stalin, en slags gisslan, när alliansstaterna utarbetade sina scenarier och positioner under Nürnberg-rättegången. Möjligen hoppades Moskva rimligen att, eftersom den höll Wallenberg som viktigt vittne, amerikanarna och engelsmännen skulle överenskomma samtliga anklagelsepunkter i tribunalens dokument med oss. I sin tur lade den sovjetiska sidan inte in en rad "ämnen" på dagordningen, sådana som frågan om Hess, som 1941 flög till England för att hålla förhandlingar om separatfred.

I en sådan situation ville inte svenskarna bli indragna i en diskussion med alla parter om Wallenbergs mission, eftersom de låtit sig övertygas om hans död i en bilolycka. Endast då det i Väst framträdde personer som sade sig ha suttit tillsammans med honom i Lefortovo och i Lubjanka blev frågan om Wallenbergs öde plötsligt aktuellt. Amerikanarna gissade redan -45 att Wallenberg befann sig i Sovjetunionen, och försökte genom svenskarna få honom tillbaka. I Stockholm visade man ingen större entusiasm i eftersökningarna, fast de inte fullkomligt begrep arten av Wallenbergs mission under OSS ledning.

Slutpunkt i förklaringen av ödet för familjen Wallenbergs "förlorade son" kan framkomma ur dokument i specialtjänsternas hemliga arkiv. Nya uppgifter måste man, som general Kobaladze noterade, söka efter i Amerika. I Ryssland är avslöjanden möjliga främst i historiens politiska sfär - vem av politikerna hade inflytande över Raoul Gustav Wallenbergs öde. Moskva kände till samtliga "ljusa" och "mörka" sidor av hans verksamhet redan innan han befann sig i arméstaben för den armé som först befriade Budapest.

задачу выполнял, но оказался в плену. Спустя год, в феврале 1942 г., англичанами был применен второй воздушный десант на территории Франции. За два часа 120 парашютистов уничтожили немецкую радиолокационную станцию, захватив пленных и основные секретные детали РЛС.

Евгений Станиславович Козлов — подполковник, адъютант Военной академии Генерального штаба.

проведенная в это же время на Сицилии американцами, была еще менее удачна, чем у англичан. Потери личного состава 82-й воздушно-десантной дивизии в ходе операции составили более 40%. Ошибки американцев были в основном такие же, как и у англичан.

После сицилийской операции американцы в сентябре 1943 г. высадили несколько парашютистов из состава 82-й воздушно-де-

ОПЕРАЦИИ ВДВ В ПЕРИОД РАЗВЕРТЫВАНИЯ ВТОРОГО ФРОНТА В ЕВРОПЕ

В последующем воздушному десанту ставилась задача захватить на юге Франции участок побережья для высадки крупных сил на морском побережье. Как и в Нормандской операции союзное командование обеспечило выброску десантников большим коли-

флотом, боевой авиацией. Всего по воздуху были переброшены около 10 тыс. человек. Успеху воздушно-десантной операции на юге Франции способствовало слабое сопротивление противника как в воздухе, так и на земле.

Во второй половине сентября 1944 г. была проведена воздушно-десантная операция в Голландии, которая явилась составной частью

ни:
к Б
луч
рие
пол
кан
но-
ске
рая
1
час

Андрей Петров,
Владимир Малеванный

Судьба

НА ПРОТЯЖЕНИИ полувека его называли «первой жертвой холодной войны», исчезнувшей в советском ГУЛАГе. В 1981 г. Рональд Рейган присвоил ему звание «гражданина мира», хотя в Вашингтоне, Москве и Стокгольме о «деликатных связях» шведского дипломата с нацистами в годы второй мировой войны. Именем этого человека, спасшего тысячи евреев от уничтожения в будапештском гетто, названа площадь перед зданием ООН в Нью-Йорке. Только недавно рассекреченные документы ЦРУ США подтверждают, что с санкции главы УСС Донована он готовил для американской разведки плацдарм на случай занятия Будапешта Красной Армией. «Ангел был шпионом» — написал о нем журнал «Ю. С. Ньюс». Три недели назад исполнилось 50 лет со дня его кончины, но шведский суд продолжает считать: факт смерти не установлен. «Он знал слишком много», — заявил Ги фон Дардель, сводный брат «блудного сына» семейства Валленбергов, которых называют «шведскими ротшильдами». Возможно, ключ к разгадке трагедии шведского дипломата, ставшего жертвой глобальной игры спецслужб, дадут материалы комиссии при правительстве Швеции и расследование, проведенное Всемирным еврейским конгрессом. На фоне этих неустанных поисков 4 августа 1997 г. во всем мире отметят 85-летие со дня рождения Рауля Валленберга — одной из самых удивительных и загадочных личностей новейшей истории.

РОССИЯ ДОКУМЕНТАМИ НЕ РАСПОЛАГАЕТ

Рауль Валленберг был арестован органами военной контрразведки СМЕРШ в январе 1945 г., когда Красная Армия заняла Будапешт. Именно с этого момента его биография обрывается... Тогда же Москва уведомила Стокгольм, что их дипломат погиб в венгерской столице, став жертвой автокатастрофы. Шведская сторона приняла эту версию, о чем посол Седерблум лично говорил Сталину. Тот факт, что Валленберг скончался в 1947 г., шведам сообщил Андрей

Громыко в ноте МИД СССР от февраля 1957-го.

Шесть лет назад в архивах КГБ был найден рапорт начальника санитарной службы Лубянской тюрьмы подполковника Смольцова, утверждающий, что Рауль Валленберг скончался 17 июля 1947-го в своей камере — предположительно от инфаркта миокарда. Подлинность этой записки, переданной шведским властям, в конце 1992 г. установили эксперты криминалистической лаборатории в Линчепинге. Таким образом, аутентичность рапорта Смольцова на имя тогдашнего министра госбезопасности СССР Абакумова признана всеми сторонами... Но только в качестве свидетельства гибели Валленберга его рассматривает шведский суд: нет свидетельства о смерти как юридического документа, подтверждающего данный факт.

Следственное и тюремное дела Валленберга ныне считаются утраченными. Кто и когда их уничтожил — это отдельный вопрос. В архивах секретариатов МИД и МГБ—КГБ имеются тогдашние регистрационные книги, где упомянуты запрос Молотова от 22.07.1947 г. на имя Абакумова, а также ответное письмо шефа МГБ. Оба документа о решении судьбы Рауля Валленберга.

Возможно, в архивах советской разведки хранятся протоколы допросов Валленберга, арестованного по подозрению в шпионаже в пользу Германии, а также США и Англии. Ныне эти подозрения почти полностью подтвердились, что, однако, не умаляет мужества самого Валленберга, от которого, видимо, Абакумов так и не получил нужных ему показаний. Как следует из мемуаров ныне покойных ветеранов-разведчиков Павла Судоплатова и Елисея Синеицына, руководитель внешней разведки НКГБ СССР Фитин предпринимал попытки «заполучить» Валленберга к себе с целью его дальнейшей перевербовки.

Однако усилия Фитина оказались напрасными. Как пишет Синеицын, судьба Валленберга была предreshена: нужных Абакумову (он стал главой МГБ в мае 1946-го) показаний швед так и не дал, а по-

тому... он должен был исчезнуть. Тем более что в Шведском Королевстве его не ждали. По версии Судоплатова, Валленберг был отправлен в секретной лаборатории профессора Майрановского по прямому указанию Молотова — пленник стал теперь ненужным свидетелем.

Не исключено, что еще в 40-е или 50-е годы материалы о Валленберге, находившиеся в досье у Фитина, были уничтожены. Как заявил в интервью ИТАР-ТАСС руководитель пресс-бюро Службы внешней разведки РФ Юрий Кобаладзе, в архивах СВР нет документов, подтверждающих воспоминания Синеицына. «После 1991 г. по указанию руководства страны мы вместе с другими спецслужбами тщательно проверили свои архивы, — сообщил генерал Кобаладзе. — Все документы, хотя бы косвенно относящиеся к судьбе Рауля Валленберга, были переданы его родственникам и шведским властям... Новые данные надо искать в архивах западных стран, в частности США».

С САНКЦИИ ПРЕЗИДЕНТА США

Как следует из материалов, представленных в 1991–1992 гг. совместной российско-шведской комиссией, изучающей дело Валленберга, после своего ареста уже в Москве Рауль Валленберг был допрошен контрразведкой СМЕРШ по меньшей мере семь раз. Факты показывают, что некоторые документы по делу направлялись позднее в Комитет информации (как известно, данное ведомство, возглавляемое Вячеславом Молотовым, было создано в начале 1947 г.). Сохранились отрывочные косвенные свидетельства, что дело о шпионаже приобрело сугубо политический оборот.

Валленберга арестовали, как видно из документов, представленных ФСК—ФСБ, вместе с группой иностранных дипломатов (в том числе швейцарских). Все эти люди, оказавшиеся в занятом советскими войсками Будапеште, позднее были отпущены — в обмен на интересующих Москву советских военнопленных. Швед тем не

Рауль Валленберг.

менее вызвал у СМЕРШ повышенный интерес, являясь весьма необычным «клиентом»: при обыске у него в записной книжке обнаружили адреса нацистских деятелей Эйхмана, Бехтера, других генералов и офицеров СС...

Возможно, данное обстоятельство, известное в Вашингтоне и Стокгольме, как-то объясняет то, что в 1945–1946 гг. ни шведы, ни американцы не ставили вопроса о выдаче Валленберга шведскому правительству. Есть основания утверждать: если бы к Сталину обратились с такой просьбой на высоком государственном уровне, Валленберга удалось бы спасти. Из ныне известных документов ЦРУ видно, что шведский дипломат проникал в нацистские кружки по заданию американцев.

то:
пр
шу

де
бс
ско
пр
се
ме
ри
по
ло
ш
се
ма
Се

пе
от
ко
ам

низменность по кратчайшему пути к Берлину. План Монтгомери, получивший кодовое название «Мэппинггарден», предусматривал использование 82-й и 101-й американских, 1-й английской воздушно-десантных дивизий и 1-й польской парашютной бригады, которая была придана англичанам. 17 сентября 1944 г. между 12 час. 30 мин. и 14 час. 05 мин. небо

воздушного десанта англо-американцев.

Обстановка складывалась крайне неудачно, основная цель форсирования Рейна — не была достигнута, 1-я английская воздушно-десантная дивизия за девять суток боев была почти полностью уничтожена. Если воздушно-десантная операция в Нормандии показательна в отношении тща-

нии выхода воздушного десанта не было никакой необходимости ни тактической, ни оперативной. Она носила характер крупных полигонных испытаний и, служила политической демонстрацией силы. Бывший командующий 12-й группой армий в Европе генерал Бредли писал: «...Почти с первого дня своего создания воздушно-десантная армия союзников стала проявлять поразительную способность изобретать для себя задачи,

для выйти в район их боевых действий и развивать дальнейшее наступление. Такие операции союзных войск оказались наиболее удачными. В то же время одно из условий, которое позволило англо-американцам провести ряд крупных воздушно-десантных операций на Западном фронте, заключалось в том, что основные силы немецких войск были уже разгромлены Советской Армией на Восточном фронте.

ВАЛЛЕНБЕРГА

на спецслужбах многих стран

Но статья «американским штирлицем» ему не было суждено. С одной стороны, его участие в спасении евреев никак не оспаривается, хотя деятельность эта послужила ему как разведчику «прикрытием». С другой стороны, шведский Красный Крест, с которым Валленберг сотрудничал, активно использовался в годы войны гитлеровскими спецслужбами. И русские, и американцы знали, что Рауль является племянником Маркуса и Якоба Валленбергов, имевших

торговые связи с Гитлером через принадлежащий им банк «Энгелс».

Вне сделки семейства Валленбергов с нацистами, конечно, бросают тень на тогдашнее шведское руководство, финансовые и промышленные круги. Но только сейчас начали «всплывать» документы, проливающие свет на историю с передачей Швеции семи с половиной тонн золота — предположительно из ценностей, попавших к нацистам от еврейского населения на оккупированных Германской территории Западной и Центральной Европы.

Изъятый у Валленберга в Будапеште дипломатический паспорт относится к периоду 1944—1945 гг., когда шведский дипломат, он же американский разведчик, зани-

мался спасением евреев, имея контакты и с гестапо, и с еврейской благотворительной организацией «Джойнт». Что ж, он рисковал, действовал смело и решительно. Шеф УСС Донован мог быть вполне доволен своим подопечным, посланным отнюдь не на курорт с санкции президента США Рузвельта...

СЕНСАЦИЯ ЗА СЕНСАЦИЕЙ

Но теперь, когда пару месяцев назад были открыты шведские архивы, на Рауля Валленберга снова пала тень: новой неожиданностью для историков стал паспорт, выданный ему... 10 ноября 1941 года. Имея такой документ, полученный им в шведском королевском МИД в качестве особой охранной грамоты, Валленберг выполнял «деликатные» и до сих пор неясные поручения своего правительства и деловых кругов. Благодаря паспорту, как выясняется, в период с 1941 по 1944 г. он совершал поездки в рейх и оккупированные фашистами страны.

С какой целью представитель нейтральной страны колесил по оккупированным странам и воюющему рейху? И этот вопрос в числе прочих предстоит выяснить специальной комиссии, созданной шведским правительством в июне этого года. Известно, что до поражения немцев под Сталинградом шведские правящие круги открыто сотрудничали с Гитлером.

Между братьями Валленбергами существовало своего рода «разделение труда», что вызывало к ним повышенный интерес как советских, так и американских спецслужб. Якоб активно работал на Германию и получил за это орден. Маркус имел контакты с агентами Сталина — в частности, он сыграл заметную роль в переговорах о выходе Финляндии из войны в начале 1944-го.

Секретные беседы велись по-прежнему в СССР в Швеции Александрой Коллонтай при участии агентов советской разведки.

В прошлом году отставной шведский дипломат Свен Фридрих Хедин, прослуживший в МИД Швеции 47 лет, вместе с журналистом Гораном Элмейером, изучая

архивы Риксбанка — государственного банка в Стокгольме, — с удивлением обнаружили, что шведское правительство уже в годы войны знало, откуда в казну королевства поступает золото. Имеются свидетельства, что работник банка Ивар Рут тогда же высказывал свою озабоченность правительству, которое принимает от немцев чистое золото, награбленное в оккупированных странах. Такие действия, по мнению Хедина, являются постыдным фактом, который должны исследовать шведские историки.

Интерес американской разведки к Раулю Валленбергу понятен. Он был связан не только с миссией спасения евреев, не только занимался проблемами беженцев. Через него можно было получить ответы на многие вопросы, интересовавшие союзников. В том числе — напасть на след финансовых операций, при которых по тайным каналам на банковские счета поступали средства нацистских преступников.

Поэтому с повестки дня до сих пор не снят вопрос о той роли, которую отводило Раулю Валленбергу, как своему «теневому», неофициальному представителю, правительству Швеции. Что мог знать Валленберг о закулисных фактических кровавых сделках своих покровителей с нацистами? Какова его роль в предполагаемом посредничестве при заключении секретного мира между Гитлером и западными союзниками России?

И снова — сенсация, но уже другого рода. Оказывается, «делом» Валленберга в порядке зондажа политического или иного свойства Москва продолжала заниматься в 50-е и последующие годы. Финская газета «Хельсингин Саномат» опубликовала данные о подходах представителей советского КГБ, в частности генерал-майора Владимирова, к шведским дипломатам начиная с осени 1955 г. накануне визита в Советский Союз в начале 1956-го шведского премьера Эрландера.

Тогда же шведы вновь поставили перед Москвой вопрос о судьбе Валленберга, но ничего нового не получили...

Кто-то в Москве через дипломата Окке Фрея искал выходы на

шведское руководство: Хрушев, возможно, пытался с использованием «карты Валленберга» наладить новое партнерство со скандинавскими соседями. Но уже в 57-м шведское руководство блокировало попытки русских в неофициальном порядке через каналы спецслужб поделить со Стокгольмом конфиденциальной информацией о Валленберге. Похоже, шведы не были заинтересованы в поднятии этого вопроса и на официальном уровне: время ушло.

В то же время после смерти Сталина советское руководство «нащупывало подходы» к семейству Валленбергов, видимо, пытаясь восстановить с ними доверительные отношения, существовавшие в годы войны.

Здесь можно выдвинуть одну гипотезу. Дело в том, что Рауль Валленберг волей-неволей оказался «козырем» в руках у Сталина, своего рода «заложником», когда державы-союзники отбрасывали сценарий и свои позиции на Нюрнбергском процессе. Возможно, удерживая Валленберга как важного свидетеля, Москва надеялась, и вполне резонно, что американцы и англичане будут соглашаться с нами все статьи обвинительных документов трибунала. В свою очередь советская сторона не ставила на повестку дня ряд «сюжетов» — таких, как дело Гесса, прилетевшего в 41-м в Англию для переговоров о секретном мире...

В такой ситуации шведы не хотели быть вовлеченными в обсуждение всех сторон миссии Валленберга, удовлетворяясь версией о его гибели в автокатастрофе. И лишь когда на Западе стали появляться люди, якобы сидевшие с ним и в Лефортове, и на Лубянке, — остро встал вопрос о судьбе Валленберга. Американцы уже в победном 45-м догадывались, что Рауль Валленберг находится в Советском Союзе, и стремились через шведов заполучить его обратно. В Стокгольме, однако, не проявляли настойчивости в поисках, хотя и не отдавали себе полного отчета о характере миссии Валленберга под эгидой УСС.

Окончательную точку в выяснении трагической судьбы «блудного сына» семьи Валленбергов могут поставить документы из секретных архивов спецслужб. Новые данные, видимо, нужно искать в Америке, как заметил генерал-майор Кобалдзе. В России же «открытия» возможны, скорее, в сфере политической истории — кто из политиков повлиял на судьбу Рауля Густава Валленберга. О всех «светлых» и «темных» сторонах его деятельности в военное время Москва знала еще до того, как он явился в штаб армии, первой освободившей Будапешт.

REGERINGSKANSLIET

Utrikesdepartementet

Enheten för europeisk
integration/ESEK
Lage Olson
Telefon 08 - 405 54 58

1997-08-08

P 2 Eu¹

ESE

Delges:

Kabs

von Dardel

Carl Persson

Hallqvist, EC 2

Magnusson, amb Riga

Amb Moskva

Ambassaden Washington

dep 970808/an

Re Raoul Wallenberg och amerikanska arkiv
(1993)

Hbr Magnusson-Petersson 1993-03-23

Ambassaden instruerades 1993 att göra en framställning till State Department avseende frisläppande av amerikanska dokument om Raoul Wallenberg. Ett större antal dokument överlämnades i början av 1994 (via National Archives) till UD. Ett mindre antal av dessa var dock övermålade på vissa avsnitt.

Inför slutförandet i höst av en rapport (vitbok) från den svensk-ryska arbetsgruppen i RW-ärendet anser vi det angeläget att åter göra en framställan till amerikanska vederbörande. Denna gång bör i framställan framgå att begäran avser samtliga amerikanska dokument över huvud taget (och utan angivande av någon tidsgräns framåt eller bakåt) om RW jämte borttagande av övermålade partier i tidigare överlämnade dokument.

Cabinet

Postadress

103 39 STOCKHOLM

Internet: ud@foreign.ministry.se

X.400: S=UD; O=Foreign; P=Ministry; A=SIL; C=SE

Besöksadress

Gustav Adolfs Torg 1

Telefon växel 08 - 405 10 00

Telefax 08 - 723 11 76

Telex 105 90 MINFOR S

Svensk arkivinformatik

SVAR

FRÄNSTA

99
97-10-29
BF

Fst 0129/ 1997-08-08

Arkivchef
Berndt Fredriksson
Utrikesdepartementet
Malmtorgsgatan 3
103 39 STOCKHOLM

SVE. UTRIKES DEP.	
D. 220/007	
1997-08-12	
AND. PZ	EU

A

Slutleverans av CD-Rom skivor Raoul Wallenberg dokument 1945 - 1970

Med referens till vår offert Fst 0113/ 1997-07-02 och Er beställning 1997-07-03 har vi nöjet att härmed slutleverera beställda CD-Romskivor

Leverans 1 1997-07-04 15 skivor

Leverans 2 1997-08-08 60 skivor (slutleverans)

Pris för samtliga skivor: 275kr x 75 st = 20625,00 kr. Beloppet kommer att faktureras Er inom kort.

Vi tackar för förtroendet och ser fram emot kommande beställningar

Med Vänlig Hälsning

Lennart Hedlund
Platschef SVAR Fränsta

FAX COVER SHEETDATE August 12, 1997

INK. UTRIKESDEP.		
DNR 224/003		
1997-08-13		
Ard. p	Gr 2	Mål Eu

FAX # 011-46 8-723-1176TOTAL # OF PAGES (including cover sheet) 2

(EC) →

TO: Amb. Martin Hallqvist - Division for Central Ecr
Amb. Hans Magnusson and Eastern Europe
Foreign Ministry, STOCKHOLM

Delges:

Kabs
 von Dardel
 Carl Persson
 Magnusson, Riga
 Hallqvist, EC2
 Olson, E/EEK
 Amb. Moskva

From:

Susan Mesinei
ARK Project

011-212-691-6436 TEL.

Notes:

A copy of this is going only to MARVIN.
for safekeeping.

exp. 97-08-18

Ko

a.a.

Ko

FOR ANY PROBLEMS WITH TRANSMISSION OF THIS FAX
 PLEASE CONTACT HUDSON COPY CENTER

Phone: (212) 255-6652

Fax: (212) 627-5191

Please Note: The document and any of the following pages are solely intended for
 the named addressee and, may contain private information. The use or dissemination
 of them by anyone other than the addressee is prohibited.
 If you have received this Fax in error please let us know.

August 12, 1997

cc
Ambassador Martin Hallqvist
Division for Central & Eastern Europe
and Ambassador Hans Magnusson
Foreign Ministry, Stockholm SWEDEN

1 Page
Confidential

Raoul Wallenberg

Dear Martin Hallqvist and Hans Magnusson:

I awoke with a thought which may prove helpful, even though it goes against the tide of current official thinking. I share it with those concerned with the best of intentions.

And that is, pending conclusive evidence one way or the other, that you consider postponing the issuance of the Final Report until the year 2000 when, as I understand it, Raoul will be declared technically dead by the Swedish Courts for purposes of distributing inheritances, etc.. I have not discussed this with Guy or my other colleagues but it is my observation that this is a date which has already been emotionally accepted. As such it stands as a kind of time line to Guy's search and that of the consulting independents. Unconsciously or otherwise, any premature statements which are inconclusive are a source of great pain and aggravation not only to the immediate circle but to those myriads of persons throughout the world who retain the hope that Raoul is still alive or died recently, in any case that a satisfactory portion of the truth will be realized in his/our lifetime.

From a public relations point of view alone, I personally would not want to issue anything that doesn't make strong inroads toward resolving the problem -- i.e. explores in real terms and in depth the promised Russian "thorough and competent search" into the veracity of the eyewitness sightings, the transport records at key junctures, medical records for key times and cell occupancy for Corpus II. Again, these are finite tasks to be performed by the independents. If both the Swedish and Russian sides feel that they have gone as far as they can in their efforts because of more pressing demands of the present, budget constraints and the like; they still should not place themselves in opposition to the completion of the search.

Again, from a public relations point of view, both sides of the Working Group have alot more mileage which they could attain by assuming a kind of 'ownership' of our independent efforts, providing access and reviewing our work step by step. I made this point in my last letter to you and Hans from London, perhaps too emphatically to be properly received. But I seriously think that, in a world where Committees and Commissions are looked upon with a certain amount of cynicism, the Swedish - Russian Working Group into the Fate of Raoul Wallenberg stands as a model forum. This could work. In fact it will work if it is allowed to go to its full and natural conclusion or, at least, not to stop short of the time line which marks in any case the end of the race.

I say this in full support of your important work over the years, only to enhance the end result.

Best, Susan Mesina

Susan Mesina

1997-08-15

Aambs Stefan Gullgren

UTRIKESDEPARTEMENTET

Avd. <i>P.</i>	Grupp <i>2</i>	Mål <i>Eu</i>
----------------	----------------	---------------

För: EC (Hallqvist)

Kopia: Ch EC, EI (Olson), rekryfax till amb Riga ✓

LO
aa
M
Re Raoul Wallenberg

Hbrev Hallqvist-Gullgren 1997-08-07 P 2 Eu

I anledning av ovancit har vi följande frågor och kommentarer.

1. Beträffande nästa arbetsgruppsmöte noterar vi för det första att detta föreslås hållas i Moskva. Skall vi tolka detta som att detta möte ej kommer att bli det sista mötet med arbetsgruppen? I tidigare kontakter med den ryska sidan har vi ju från svensk sida föreslagit att det nästkommande och avslutande arbetsgruppsmötet skall hållas i Stockholm? Tacksam besked på denna punkt eftersom vi förutser att den ryska sidan kommer att ställa just denna fråga när vi sonderar lämpliga datum för Moskva-mötet.

Beträffande tidpunkten för det planerade Moskva-mötet vill vi meddela att ambassaden kommer att vara hårt belastad av gästande delegationer under september månad. 11-12 september har vi besök av en delegation under ledning av Invandrarverket som vill studera judarnas situation i Ryssland. Delegationen har framfört synnerligen omfattande programönskemål. 15-17 september kommer eventuellt amb Annika Söder besöka Moskva och 22-24 september avlägger försvarsministern officiellt besök hos sin ryske kollega, sannolikt inklusive resa till någon region.

Då vi av erfarenhet vet att möten med RW-arbetsgruppen normalt brukar kräva tämligen omfattande förberedelser från ambassadens sida skulle vi föredra om ett arbetsgruppsmöte kunde äga rum 25 alt 26 september. Tacksam besked att Ni d'accord innan vi framför detta förslag till den ryska sidan.

3. I den händelse det från svensk sida (inklusive de oberoende experterna) skulle finnas önskemål om samtal med ryska företrädare vid sidan av arbetsgruppsmötet vore vi tacksamma erfara dessa på ett så tidigt stadium som möjligt och helst i ett sammanhang. Därutöver är det som vanligt ett starkt och uttalat önskemål från vår sida att de oberoende experter som kan tänkas vilja närvara vid arbetsgruppsmötet i god tid inkommer med tydligt och slutgiltigt underlag inför utställande av visumstöd från ambassaden.

4. Inför ett kommande arbetsgruppsmöte tror vi att det vore ändamålsenligt om vi på svensk sida utarbetade ett dokument i form av en PM eller aide mémoire att överlämnas till en ryska sidan med sammanfattning av alla utestående önskemål i ärendet (registerkortet, dossiererna, Serbskij-institutet, Kazan, fond 451 m m) inklusive den svenska sidans bedömning av vilka åtgärder som bör vidtas. Ett sådant dokument torde kunna tjäna som en nyttig checklista för alla inblandade parter, dels inför slutspurten i arbetsgruppens arbete, dels inför Jeltsins statsbesök i Sverige, dels ock för att identifiera de spår som kan tänkas behöva följas upp även efter det att undersökningarna inom ramen för arbetsgruppen avslutats. Vi erinrar oss att ett likande dokument överlämnades till den ryska sidan 1994.

5. Beträffande en begäran om förnyade undersökningar av fond 451 vore vi tacksamma erfara om det finns några särskilda skäl till att en sådan hemställan nu aktualiserats, utöver att följa upp FN:s generalsekreterares önskemål härom (såvitt vi förstår framfört på förslag av Guy von Dardel. Har det t ex på senare tid framkommit nya uppgifter som var okända för Galitskij när denne utförde sin undersökning eller finns det anledning misstänka att Galitskijs ej utförde sin undersökning tillräckligt grundligt? Vi föreställer oss nämligen att vid en svensk begäran om nya undersökningar av fond 451, vi kommer att mötas av frågor från den ryska sidan med ungefär detta innehåll. Vi skulle då vilja ha möjlighet att lämna en konkret motivering till vår begäran, eftersom vi inte kan åberopa att den sker som uppföljning av generalsekreterarens framställning. (Vi tror dock inte att den ryska sidan kommer att ha särskilt svårt att gissa sig

till vilken "källa" som ligger bakom en svensk begäran om fond 451, så här kort tid efter generalsekreterarens Sverige-besök).

6. Avslutningsvis vill vi återknyta till vår tanke om en dialog mellan berörda parter på svensk sida om lämplig strategi i RW-ärendet inför Jeltsins statsbesök i Sverige i december (se vårt kryfax 437 p 5). Jag och Gullgren har i cc-mail till Grundberg tentativt föreslagit ett möte i Stockholm fredagen 5 september under hans ledning och med deltagande av de inom departementet och hos utlandsmyndigheterna som på senare år hanterat ärendet och som har möjlighet att närvara. Såväl jag själv som Gullgren kommer att vara på privata besök i Stockholm detta datum. Från ambassadens sida delar vi helt den uppfattning som framförs av Hallqvist i hans PM inför generalsekreterarens Sverige-besök, d v s att strategin i RW-ärendet måste förberedas ytterst noggrant inför höstens högnivåbesök från Ryssland.

FREDÉN

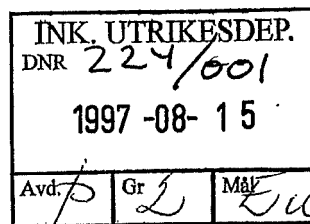
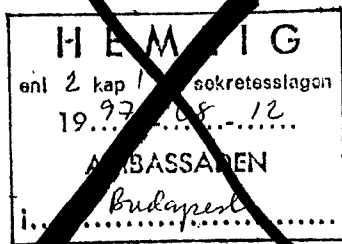
SVERIGES AMBASSAD
BUDAPEST

1997-08-12

orig. MH
cc Lg

Ambassadör Martin Hallqvist

UTRIKESDEPARTEMENTET

Samtal om Raoul Wallenberg
(1 bil m 2 underbilagor)

Broder,

Refererande till telefonsamtal översänder jag härmed de anteckningar jag gjort över samtal med ryska medborgaren Lioudmila Prokofeva vid besök på ambassaden 1997-08-08.

Bästa vänningen
Irene Anderson

Irene Anderson

Belges:

Von Dardel

Carl Persson

Magnusson, Riga

Hallqvist, Ec2

Olson, El-BEK

Amb. Moskva

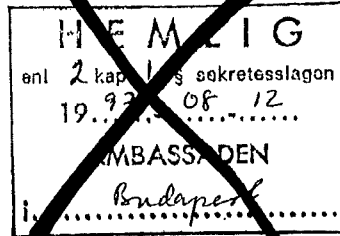
exp. 97-08-22

SVERIGES AMBASSAD
BUDAPEST

PROMEMORIA

1997-08-09

Handläggare: Ambr Irene Anderson

Anteckningar från samtal som uppges ha med Raoul Wallenberg att göra

(2 bil)

Genom ambassadens i Bonn förmedling besökte en tyskspråkig man i 50-årsåldern, Horst Niebaum, Wirtschaftsberater, Theodor-Heuss-Strasse 31, 45966 Gladbeck, ambassaden 1997-08-08 i sällskap med en rysk medborgare Lioudmila Alexandrovna Prokofeva, född Dragulskij (?), född 1945-10-18. Kopia av pass bifogas.

Niebaum uppgav att han varit representant för Krupp-koncernen i Moskva under åren 1989-1993 och sedan för Leipziger (Versicherung?). Niebaum hade känt Prokofeva sedan 1989.

Tanken var att Niebaum skulle fungera som tolk men Prokofeva var mycket ivrig och tog själv över samtalet på en nästan oförståelig tyska (undertecknad har tjänstgjort 9 år i Bonn och brukar klara språket bra).

Prokofeva tog fram en bok på ryska, det enda för mig läsbara var "Readers Digest 1996". Hon slog upp en artikel om Raoul Wallenberg och sade att hon var Wallenbergs dotter. Samtidigt pekade hon på fotot av Wallenberg (samma som återfinns i Per Angers bok efter sidan 80) samt lade fram foton över sig själv (fotokopia bifogas) och framhöll att de var mycket lika.

Prokofeva menade att hennes mor skulle ha träffat Wallenberg i ett NKDV-läger i Petjora i norra Ryssland. Hennes man skulle ha varit chef för finansavdelningen under lägerchefen Marschall. I detta läger skulle man ofta ha talat om Wallenberg hade hon hört av sin mor. När Prokofeva var två år skall hon och hennes mor flyttat till Moskva. När hon var 16 år skall hennes mor sagt att den man hon var gift med inte var Prokofevas far. Modern avled 1996 och skall också berättat mer för dottern vilket hon inte ville redogöra för nu.

Berättelsen gick fram och tillbaka och det var svårt att få svar på ställda frågor för att få någon ordning på samtalet. Jag måste också ha sett tveksam ut för Prokofeva blev allt ivrigare och tårarna började komma.

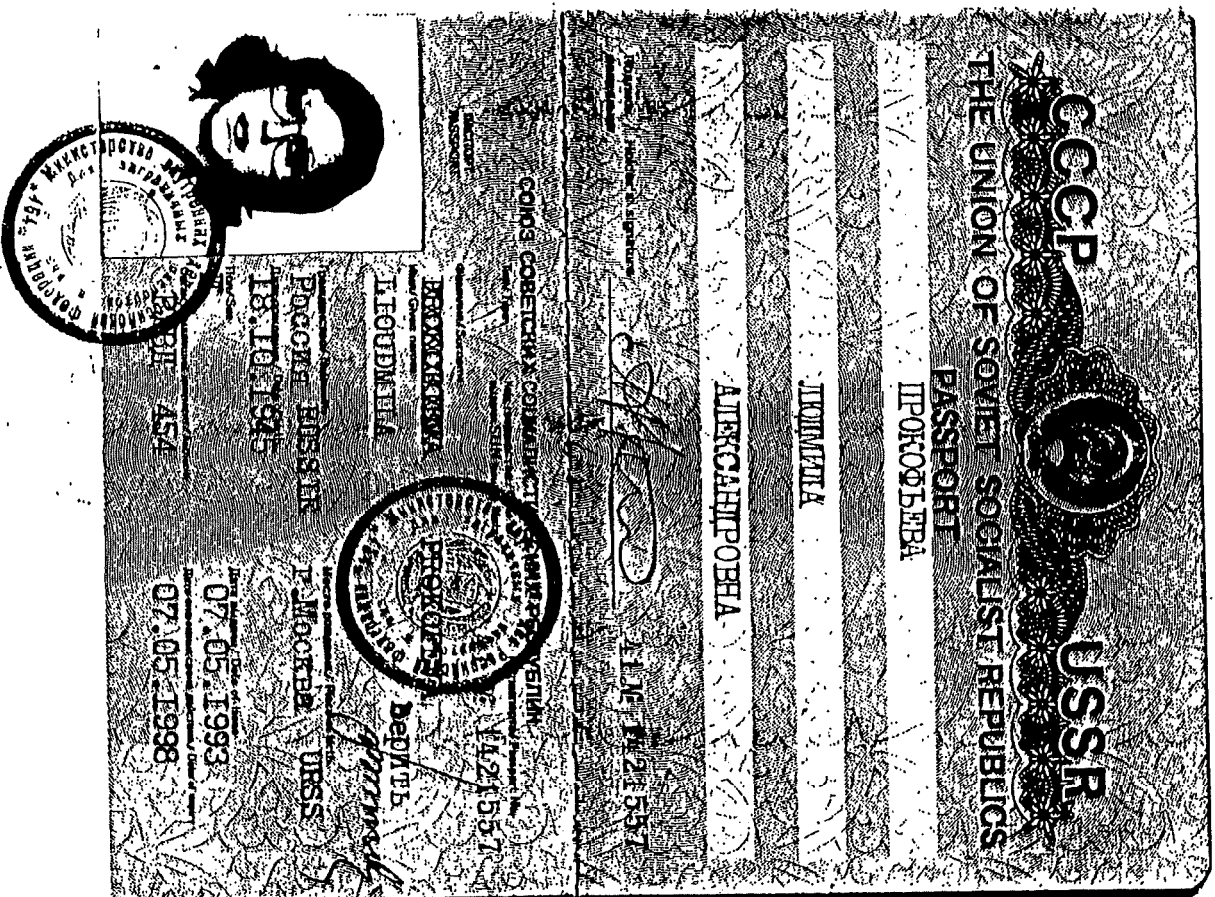
Det framkom också att Prokofeva sökt kontakt med ambassaden i Moskva 3 gånger under våren men inte blivit mottagen.

Niebaum insåg att jag hade vissa svårigheter att få något struktur på samtalet och lovade att återkomma med en skriftlig redogörelse. Samtidigt skulle en adress lämnas i Moskva, där Prokofeva eventuellt skulle kunna kontaktas (något som jag begärt under samtalets gång). Niebaums slutord lød "ich möchte endlich Ruhe an der Sache haben". Samtalet varade i ca en och en halv timme.

Efteråt kontrollerade jag i Angers bok att Wallenberg sista gången setts i Budapest 1945-01-17. I boken sägs också att han 1945-47 skall ha suttit i fängelse i Moskva.

lu

Under
Bill. 1-2 hbr. Andersson/Hallqvist
Ant Budapest 97-0812

3 PAGES

468-723-1176

August 18, 1998

FACSIMILE TO: LAGE OLSON, Foreign Ministry, Stockholm
FROM: Susan Ellen Mesinaj in Moscow

EI/ESEK

of temporary 'contractor'

Dielges:

Dear Lage:

Magnusson, Riga

Hallqvist, Ec2

Olson, EI-ESEK

gard, P-L

(P) Stehlych

re chubelbushk-

ing artelt well

age och utst

10-08-18

a.a.

I am very worried about the tax situation as follows: **I am not in reality an employee of the Government of Sweden but a free lance consultant**, at least in American terms. In our world, if one is an employee there is an agreed salary, specific forms have been completed and signed by the worker which in turn go to the Government. And the worker by law receives not only a regular pay check, usually twice a month, but benefits such as medical insurance, unemployment and social security plus agreed upon vacation time, depending upon the level of the position and how long one has worked with the employer. Also, should the employer choose to terminate the working arrangement, they must provide a certain amount of advanced notice (or pay for the equivalent). and/or severance pay.

In my situation I am, to the best of my knowledge, a temporary 'contractor' or consultant. That is to say, I was paid once by the Government of Sweden in 1995 (which I declared to my Government) which was essentially reimbursables for that trip, and on the condition then that it would be one time only. I was given money for expenses for the trip in December 1997 which I will also report and for which I also have receipts. But in between I wasn't paid by the Government of Sweden. This defines me as temporary in terms of the past.

In terms of 1998, I have been paid since January but there has never been any clear cut or finite term of the work. I have also not been paid every month, as noted in my previous memorandum about this, but have really only billed you for actual work time with spaces in between. This, and the fact that I receive no benefits from the Government of Sweden as an employee, puts me in the category of a contractor or consultant. We also have no clear cut arrangement for the future as far as I know although I certainly would welcome the certainty and stability. Presumably I will be paid through January and the completion of my report, with some free lance time for the Medical follow through if it goes into June. But there is no systematized payment. Rather we have been preparing a budget for each step and even that has been trip by trip. Also, the fact that you are asking me to keep track of my hours only strengthens the point that I am a temporary, hourly worker with no benefits.

My point is this. As a rather learned American who is adept at preparing my own taxes and extremely helpful to others in preparing theirs, unless there has been a major overhaul in procedures in the past few months of which I am unaware....the procedure should be as follows --- and this is what I requested as soon as I heard from Martin that I was to be taxed.

There exists a form for temporary workers, consultants or the like...that is those not on the regular payroll and eligible for benefits. In this form I write quite simply my name, address, date of birth and social security number and put my signature. The bottom half of the form gives ME the right to declare whether or not I should be

230/0198

1998-08-21

P 2 En'
(P 96 5)

95435001

EXEMPT from being taxed directly by the Company. In other words, I take the responsibility of paying the Government directly myself.

What then happens, as would happen in any case, is that the TEMPORARY EMPLOYER -- i.e. the Government of Sweden -- declares to the U.S. Government 1) that I am working for them on a temporary basis, and 2) declares all of my earnings from you. It is then my responsibility to prepare my tax statement, also declaring the earnings (and I should receive from the Temporary Employer at the end of the year a Statement of my complete earnings for that year...honorarium only, not expenses against receipts) and then calculating all my deductions to determine how much tax I owe my Government.

I have been faithfully reporting my income in this manner for six years and there has never been any problem because I do not conceal any of my earnings. I am however, eligible for EXEMPTION on the basis that I have NOT for the past five years earned enough after exemptions and receipts to pay any taxes whatsoever.

SO: THE EASIEST THING FOR ALL OF US, AND THE SAFEST THING FOR ME, WOULD BE FOR THE GOVERNMENT OF SWEDEN TO PROVIDE ME WITH THIS FORM TO COMPLETE.....This can be done through the Consulate in New York since they are American based and should have such a form, or be able to obtain it through their accountants. It is the standard form for temporary workers, one sheet only. I thought it was called 1090 but I am no longer sure. They could even fax it to me here. The important thing is that the Government of Sweden declare to the Government of the United States the full amount which I have been paid in the form of salary or honorarium.

Otherwise, things could get very complicated. I am very concerned that your Government will fill out papers as if I were an employee (perhaps in your terms) simply because you pay me a salary and this will cause monumental confusion where I will be going back and forth between governments trying to get an explanation clear for the IRS. I am a temporary consultant or contractor.

I think that the best thing would be if your offices in Washington as quickly as possible stated the case to the appropriate officer on the American side as I have presented it here. Otherwise, you realize you will have to raise my honorarium in order for me to have the necessary funds.....which will only be a drain on the economy of Sweden since the monies will either go to the American government or back to me. This way, if the American authorities agree, you will simply be declaring to them what you have paid me (and that you did withhold the one thousand five hundred dollars) but the problem of taxes in America should be mine, not yours.. (Another problem by the way is that I am charging you a flat fee of 3000 per month as honorarium and in fact working close to double time. If I were to charge you completely as a free lance consultant on an hourly basis, then it would be astronomical and this important work would not get done. On the other hand, if I were an employee -- my last full time salary was fifty-four thousand a year plus benefits)

The other alternative is that you make me your employee for a specific period of time, with full rights and we negotiate an agreement as in any standard employee

situation. In that case, the temporary Consultant/Contractor situation does not apply and you will be withholding.

But as it stands now, out of what I believe is a fundamental mis-understanding, I am neither fish nor foul and this could result in a mess which we will waste months and years later trying to unscramble.

I hope my concerns are clear and that they are helpful to you. Where 'temporary' is concerned, you need to deal with this through Washington, not through Stockholm which is too far away from our procedures. Where 'semi-permanent employment' is concerned -- i.e. if it is the intention of the Government of Sweden to hire me for the next year or two to do whatever, then it should be done through Stockholm. At least that is my administrative opinion.

With best wishes and thanks,

Susan Ellen Mesinai
Susan Ellen Mesinai

In any case I would appreciate receiving a copy of the rules of the American Swedish agreement in English so I can know where I stand. Thanks so much. Susan.

Professor Guy von Dardel
och sändlista sida 2

MIL. UTRIKES DEP.		
D. No 232/001		
1997-08-22		
AVD	CR	MÅL
P	2	Eu

Ert tjänsteställe

Ert datum

Er beteckning

A

Vårt tjänsteställe, handläggare

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

MUST/SÄK, överstelöjtnant Y Hörndahl
Direktval 08 - 788 80 80

Anhållan om tillstånd för forskning i hittills oöppnade svenska officiella arkiv efter uppgifter rörande Raoul Wallenberg

Bakgrund

Ni har i skrivelse till regeringen bl a begärt att få tillgång till militära underrättelse- och säkerhetstjänstens inom Överbefälhavarens Högkvarter innehållsförteckning för där befintliga arkiv. Er begäran avser att på så sätt återfinna handlingar rörande Raoul Wallenberg.

Yttrande

1. Militära underrättelse- och säkerhetstjänstens (MUST) arkivförteckning finns allmänt tillgänglig vid Krigsarkivet.
2. I annat ärende har efterforskning av handlingar rörande Raoul Wallenberg utförts inom MUST arkivhandlingar.

Gjorda efterforskningar har inte resulterat i någon uppgift.

Anmärkningar

1. Efterforskning av handlingar, som kan beröra Raoul Wallenberg, har även gjorts i de arkivrester som finns vid Krigsarkivet från dåvarande C-byrån och T-kontoret samt en del där befintliga personarkiv.

Även dessa undersökningar har varit utan resultat.

Att begreppet arkivrester används beror på att huvuddelen av handlingarna har förstörts före inlämnandet till Krigsarkivet.

2. Vid kontoret för särskild inhämtning finns inte några handlingar, som kan vara av intresse för Er.

Erland Sönnnerstedt
MUST Chef för Säkerhetsavdelningen

SändlistaAvsett för

Prof G v Dardel
45 Route de Peney-Dessus
CH-1242 Satigny
Schweiz

Som orientering

Ju
UD
Fö
KrA

Att: Anita Glad

Inom HKV

C MUST
C SÄK
C Säk s
HÖR
LägeC

Arkivarie A Duker

SVERIGES AMBASSAD
OTTAWA

1997-08-22

Ambassadråd Lage Olson

UD/EI

INK. UTRIKESDEP.		
DNR 234/001		
1997-08-25		
Avd. <i>7</i>	Gr <i>2</i>	Må <i>Eu</i>

Delges:

von Dardel
Carl Persson
Magnusson, Riga
Hallqvist, EC 2
Olson, EI/ESER
Amb. Moskva
Wallenberg-Föreningen

24.97-08-27

Tidningsartikel om Raoul Wallenberg _
(1 bilaga)

Broder,

Den 16 augusti publicerade Montreal Gazette och Ottawa Citizen bifogade artikel om Raoul Wallenberg och det mångåriga arbetet med att söka klarhet om RW:s öde. Som Du ser bygger artikeln delvis på Stefan Lindgrens och Suzanne Bergers tidigare publicerade kritik.

Vänliga hälsningar

Ulf Lindell

Ulf Lindell

Sweden's ab

Montreal

The ultimate mystery about Raoul Wallenberg concerns his fate: where the Swedish attaché was imprisoned after Red Army troops took him into custody near Budapest in January 1945; how long he survived the terrible conditions of Soviet labour camps and prisons; whether Soviet leaders ordered his execution. For the ultimate mystery, there are still no answers.

But the full story of Mr. Wallenberg's activities in Hungary has also remained untold.

The traditional version — that he was an aimless, dreamy young man until 1944, when he launched the heroic mission to save thousands of Jews from deportation to Nazi death-camps — is clearly false. A more complex picture of Mr. Wallenberg is slowly emerging: of a man who mingled his dangerous humanitarian work in Budapest with other activities as a diplomat, an intelligence source for the U.S. and a seasoned businessman working in his family's financial empire.

When he was captured, near the end of the Second World War, he knew a host of secrets. Today, researchers are asking whether his enforced silence did not suit just the Soviet Union, but also Mr. Wallenberg's own paymasters in Stockholm and Washington. The Russians, it seems, were not the only ones with much to hide.

"Raoul Wallenberg is a mystery not just after his disappearance, but before," says Winnipeg lawyer David Matas, who is carrying out a one-man investigation under the auspices of Canada's Department of Foreign Affairs. "There's little known about his activities earlier in the war. His diaries have disappeared. There's no paper trail. It's not clear what his connection was with the family enterprise."

Now, more than 52 years after his disappearance, answers to a few of the puzzles are at last becoming clear. The new facts implicate members of Mr. Wallenberg's family: Sweden's wealthiest and most powerful businessmen, for whom a world war was not a tragedy but a tremendous opportunity. The facts also implicate the government of Sweden.

"He played a much greater role in the financial empire, and its dealings with Germany, than we thought earlier," claims Stefan Lindgren, one of Sweden's leading independent Wallenberg researchers. "Once he was arrested, nobody wanted or dared to fight for him. The financial brothers regarded him as non-existent. He was just an embarrassing reminder of their German connections."

Raoul Wallenberg's cu
— saint and saviour, e
businessman — may
indifference to his fa

Family connections

The Wallenberg family still wields tremendous power in Sweden. Its diverse businesses account for about 45 per cent of the Swedish stock market, including such well-known companies as Saab, Electrolux, SAS and Ericsson. Half a century ago, Raoul Wallenberg's cousins Markus and Jacob ran the financial empire. Raoul was not at its centre. But neither did he stand far apart from it.

In 1942 and 1943, he joined several company boards in the Wallenberg network. He had already worked for the Stockholm Enskilda Bank, which the family controlled. After the war, his friend and business partner Kalman Lauer declared that Raoul's idol had been Jacob Wallenberg, for whom he served as private secretary. As Mr. Lindgren notes, "On at least one documented occasion Raoul acted as a special courier for Jacob Wallenberg, bringing home sensitive post from Berlin."

Sweden remained neutral during the war, a haven of peace amid a continent in turmoil. Its neutrality helps to explain why Raoul Wallenberg could perform his rescue mission in Nazi-controlled Hungary. But neutrality enabled powerful Swedish interests to play a double game.

"Throughout World War Two," says Susanne Berger, a German researcher and journalist who lives in Washington, D.C., "the Wallenberg brothers, through Stockholm Enskilda Bank, had acted as a cloak for important German corporations, like Bosch A.G., to hide their foreign subsidiaries."

In what Ms. Berger calls "a sham transaction," Markus and Jacob Wallenberg bought Bosch's subsidiary, American Bosch Corporation. As a result, ball-bearings — vital to the Nazi war machine — were made in the U.S., exported to South America, then shipped on to Germany via Sweden.

In 1989, Mr. Wallenberg's half-sister Nina Lagergren and half-brother Guy von Dardel met with KGB officials in Moscow, who handed over his diplomatic passport. And last year, Sweden suddenly discovered Raoul's cabinet-level passport (granted to only a few hundred people, for work that was deemed important to the nation). Jacob Wallenberg had provided the reference. The dates for Raoul's travels to Switzerland and France in February, October and November of 1942 are now seen to provide an exact match for the known travel schedule of Karl Eugen Thomae, head of the legal department of Bosch A.G. Even the car in which Mr. Wallenberg was arrested in 1945 was registered at the address of Bosch's Hungarian subsidiary.

None of this means that Raoul Wallenberg was a Nazi sympathizer. He went to Budapest on a mission of passionate rescue. But in Hungary, he

Raoul Wallenberg, who launched a mission to save thousands of Jewish lives, disappeared after Soviet forces arrested him near Budapest in 1945.

doesn't seem to have abandoned his business activities. And beyond question, he was more deeply caught up in his family's web of companies than had previously been supposed.

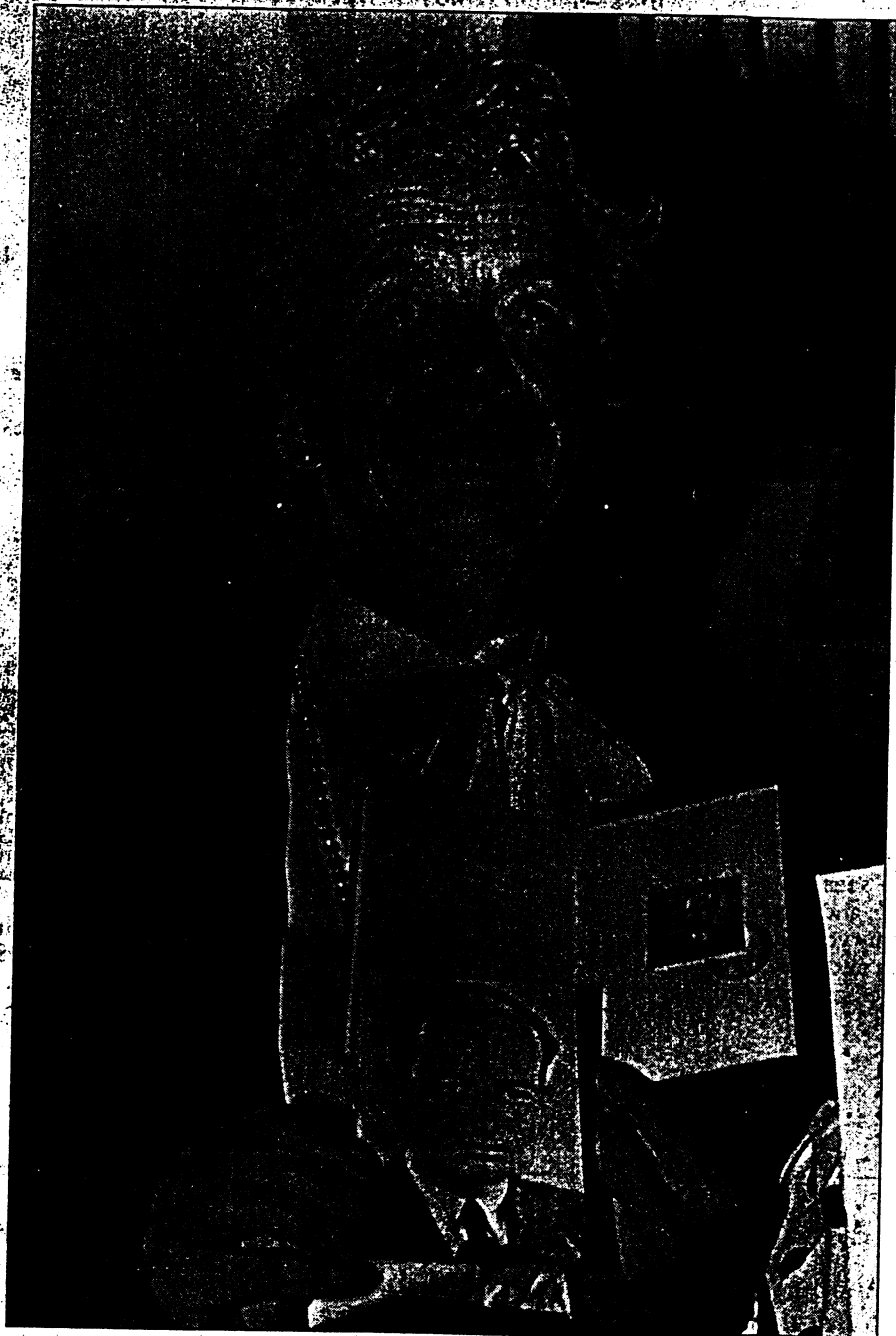
The Wallenberg family was far too shrewd to deal with only one side in the war. They also sold machines and ball-bearings to the Soviet Union. In October 1944, less than three months before Raoul's arrest, his partner Kalman Lauer wrote to him on business matters and suggested it would

be useful for him to visit Moscow.

All too soon, he would. Not on business, however.

"Raoul was engaged for the financial brothers up to his neck," Mr. Lindgren sums up. "But did his relatives really want him back? Strangely enough, they did not once take any initiative to liberate him from Soviet captivity."

In 1947, President Harry Truman offered U.S. help to the family in the search for Raoul. But Markus Wallenberg turned him down, saying, "He is

THE OTTAWA CITIZEN

Nina Lagergren, left, displays the diplomatic passport of her half-brother Raoul, one of the few traces of the missing diplomat to surface since the war. Ms. Lagergren's half-brother Guy von Dardel, received it after meeting with KGB officials.

Abandoned hero

seriously diverse wartime roles as elegant diplomat, mercenary and spy. To explain his country's curious attitude, Mark Abley discovers.

Over the years, Sweden has taken a good deal of the credit for Wallenberg's heroic acts. That credit may be less than fully deserved. A few weeks after Wallenberg arrived in Budapest, his American contact Iver Olsen (who was working for both the humanitarian War Refugee Board and the clandestine Office of Strategic Services) wrote in a memo to Washington:

"The Swedish Foreign Ministry are somewhat disturbed over Wallenberg's activities in Budapest. ... I am sure they would prefer he had dealt with the Jewish problem along diplomatic lines, which would mean not helping the Jews."

After the revelations in the early '90s that Mr. Wallenberg's reports to Iver Olsen had provided useful intelligence for the U.S., many people saw this as the prime cause of his incarceration by the Soviets.

That view, however, may be incorrect. Mr. Lindgren, for one, believes that a more likely reason for Mr. Wallenberg's arrest was his acquaintance with high-ranking Nazis.

The Soviets probably knew about Mr. Wallenberg's unorthodox, often flamboyant methods of rescuing Jews. Sweden's embassy in Budapest was responsible for looking after Soviet interests in wartime Hungary. And the embassy — like the Wallenberg business empire — was playing with fire.

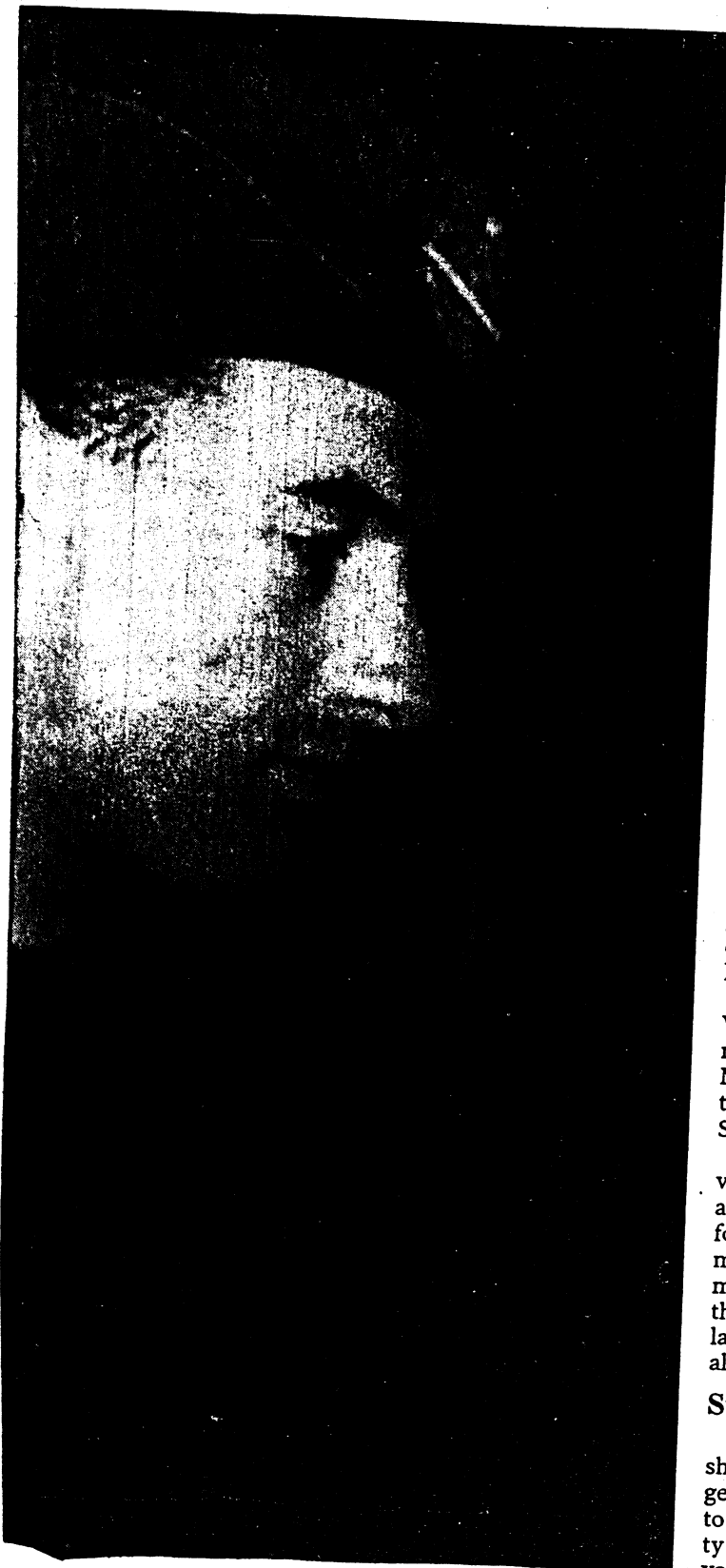
Mr. Lindgren observes that the Swedish ambassador, Ivar Danielsson, was a known Nazi sympathizer who had issued passports to Germans wanting to escape to Argentina. A counsellor at the embassy, Lars Berg, admitted that Swedish passports had also been sold to followers of the Hungarian Arrow Cross (the local fascists), as a price for allowing Mr. Wallenberg to protect Hungarian Jews.

From Sweden's point of view, Mr. Wallenberg far overstepped his initial mission — which was, according to Ms. Berger, "ensuring the repatriation to Sweden of individuals holding Swedish provisional passports."

For example, he was willing to provide the Nazis with western trucks and other merchandise in exchange for Jewish lives. "The Russians vehemently resisted all such trade arrangements," Mr. Lindgren notes, "and at the time Wallenberg was arrested, relations were rather tense between the allies on this question."

Sweden blasé to hero's fate

For years after his arrest, Sweden showed astonishingly little interest in getting Mr. Wallenberg back. It seems to have regarded him as a mere casualty of war. In 1946, when he met privately with the Swedish government,

ands of Jewish lives during the Second World War, est in 1945.

sit Moscow.

uld. Not on busi-

d for the financial ck," Mr. Lindgren is relatives really rangely enough, e any initiative to riet captivity."

Harry Truman of the family in the t Markus Wallen- wn, saying, "He is

probably already dead by now."

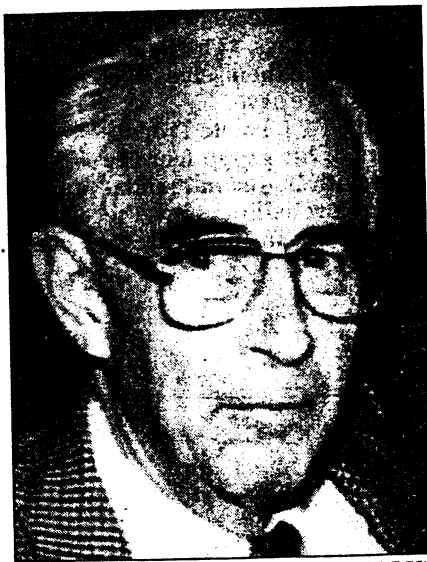
So much for personal loyalty. In Ms. Berger's words, "Efforts to discuss these and related issues with the representatives of the Wallenberg family were begun last year but have yielded few results. The request by Guy von Dardel, Raoul's half-brother, for direct access to the family's archives has been denied."

Cold-war pawn

The Wallenberg empire's double-dealing was well-known to the wartime allies. The U.S. Treasury Department was investigating at least two Wallenberg companies for hiding enemy assets, and the treasury secretary, Henry Morgenthau, described the Enskilda Bank as "repeatedly connected with large black-market operations." But as the Cold War emerged from the ashes of a ruined Europe, the U.S. changed its priorities.

"A favourable outcome of the trials in the U.S.," Mr. Lindgren charges, "was made dependent on a promise from the Wallenbergs not to trade with the Soviet Union. They kept that promise. In spite of Sweden's postwar commitment to help the Soviet Union with industrial goods, Wallenberg companies refused to deliver.

"Of course this shows the empire's contempt for Swedish democracy. But it also shows that the life of a close relative was a negligible factor. In this sense it would be true to describe Raoul Wallenberg's tragic fate as a sacrifice in the U.S.-led economic warfare — a pawn in the Cold War."

THE OTTAWA CITIZEN

her half-brother Raoul Wallenberg. The passport is since the war. Ms. Lagergren, along with Mr. Wallen- eting with KGB officials in Moscow in 1989.

ty of war. In 1940, when he met privately with the Soviet dictator Josef Stalin, Sweden's ambassador in Moscow, Staffan Soderblom, declared that Mr. Wallenberg had most likely been killed in a car accident in Hungary. Stalin did not disagree.

Yet the Soviets were well aware of the international pressure to free Mr. Wallenberg, and over the next few years they made several informal approaches to Sweden. In 1947, the Soviets hinted that Mr. Wallenberg could be exchanged for spies held in Swedish prisons; but the Swedish foreign minister said no.

A Finnish journalist, Pentti Peltoniemi, recently revealed that in 1955 a Soviet official approached a Finnish representative in Turkey, mentioning Mr. Wallenberg by name. The Finn passed the information on to his Swedish counterpart. Discussions between Stockholm and Moscow lasted, off and on, for two years; then they broke off. The reasons remain unclear.

Soon after the talks ended, Soviet Foreign Minister Andrei Gromyko announced that Mr. Wallenberg had died in prison on July 17, 1947. That remained the official line of the Soviet Union. Boris Yeltsin's Russia continues to promulgate it — though Russia now says that Mr. Wallenberg was executed in 1947, rather than dying of a heart attack.

A joint Swedish-Russian commission of investigation began work in 1991. After many delays, it was supposed to deliver its report earlier this year. Yet no one is now saying when the result will finally be published. Russia is still blocking access to certain key archives and prison records.

The blockages are not limited to Russia, though. This year the Swedish Foreign Office released 1,200 previously classified pages about the Wallenberg case. But other essential sources of information in Stockholm — such as the archives of the intelligence services and the Swedish General Staff — remain closed to researchers. So do the Wallenberg family archives.

In Mr. Lindgren's words, "The history of Sweden's official search for Raoul Wallenberg seems to be full of deliberately missed opportunities."

As the world war and the Cold War both recede into the past, Wallenberg researchers are becoming dissatisfied. Ms. Berger charges, "Sweden appears to seek a solution it can live with, one which keeps potentially embarrassing revelations to a minimum.

"Sweden cannot be blamed for Raoul Wallenberg's arrest and disappearance, but it is guilty of making it easy for the Russians not to return him. His own country has a duty now to make all records on the case available. More than 50 years later, his family deserves to learn the truth."

Mark Abley writes for the Montreal Gazette.

Sweden's ab

Montreal

The ultimate mystery about Raoul Wallenberg concerns his fate: where the Swedish attaché was imprisoned after Red Army troops took him into custody near Budapest in January 1945; how long he survived the terrible conditions of Soviet labour camps and prisons; whether Soviet leaders ordered his execution. For the ultimate mystery, there are still no answers.

But the full story of Mr. Wallenberg's activities in Hungary has also remained untold.

The traditional version — that he was an aimless, dreamy young man until 1944, when he launched the heroic mission to save thousands of Jews from deportation to Nazi death-camps — is clearly false. A more complex picture of Mr. Wallenberg is slowly emerging: of a man who mingled his dangerous humanitarian work in Budapest with other activities as a diplomat, an intelligence source for the U.S. and a seasoned businessman working in his family's financial empire.

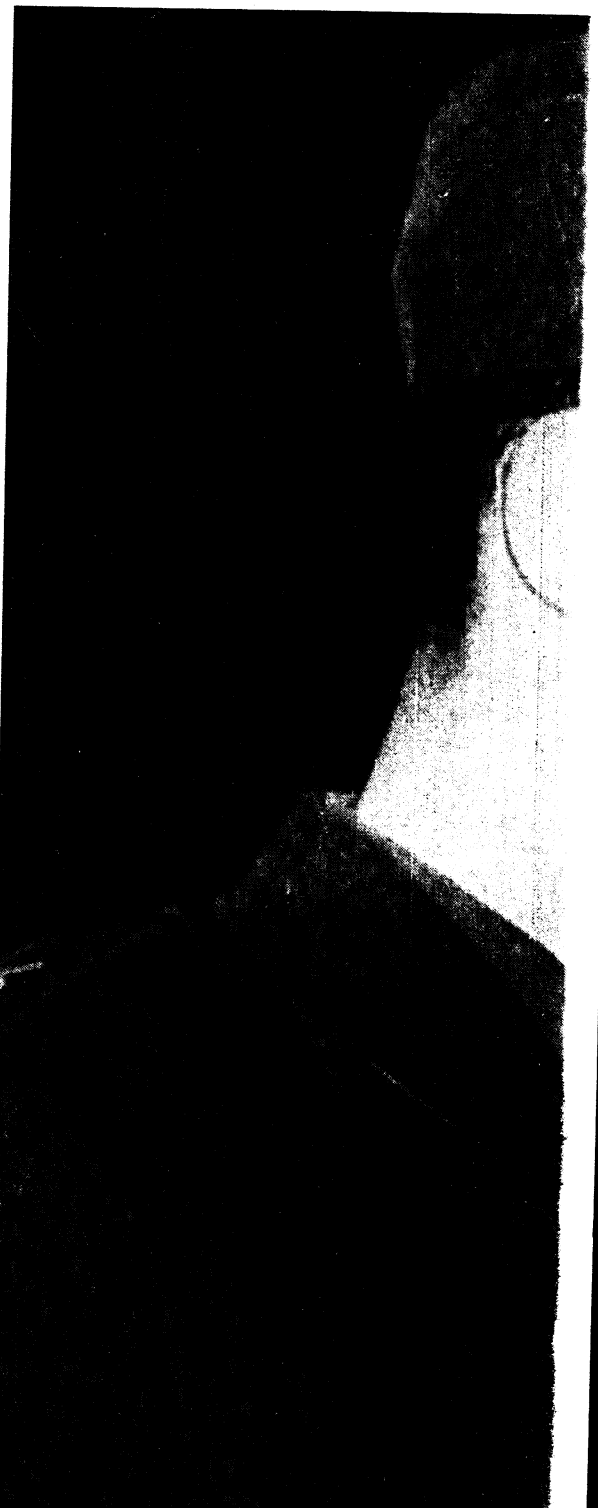
When he was captured, near the end of the Second World War, he knew a host of secrets. Today, researchers are asking whether his enforced silence did not suit just the Soviet Union, but also Mr. Wallenberg's own paymasters in Stockholm and Washington. The Russians, it seems, were not the only ones with much to hide.

"Raoul Wallenberg is a mystery not just after his disappearance, but before," says Winnipeg lawyer David Matas, who is carrying out a one-man investigation under the auspices of Canada's Department of Foreign Affairs. "There's little known about his activities earlier in the war. His diaries have disappeared. There's no paper trail. It's not clear what his connection was with the family enterprise."

Now, more than 52 years after his disappearance, answers to a few of the puzzles are at last becoming clear. The new facts implicate members of Mr. Wallenberg's family: Sweden's wealthiest and most powerful businessmen, for whom a world war was not a tragedy but a tremendous opportunity. The facts also implicate the government of Sweden.

"He played a much greater role in the financial empire, and its dealings with Germany, than we thought earlier," claims Stefan Lindgren, one of Sweden's leading independent Wallenberg researchers. "Once he was arrested, nobody wanted to know what

Raoul Wallenberg's cu
— saint and saviour, e
businessman — may e
indifference to his fa

andoned hero

ously diverse wartime roles
 gant diplomat, mercenary
 plain his country's curious
 e, **Mark Abley** discovers.

Over the years, Sweden has taken a good deal of the credit for Wallenberg's heroic acts. That credit may be less than fully deserved. A few weeks after Wallenberg arrived in Budapest, his American contact Iver Olsen (who was working for both the humanitarian War Refugee Board and the clandestine Office of Strategic Services) wrote in a memo to Washington:

"The Swedish Foreign Ministry are somewhat disturbed over Wallenberg's activities in Budapest. ... I am sure they would prefer he had dealt with the Jewish problem along diplomatic lines, which would mean not helping the Jews."

After the revelations in the early '90s that Mr. Wallenberg's reports to Iver Olsen had provided useful intelligence for the U.S., many people saw this as the prime cause of his incarceration by the Soviets.

That view, however, may be incorrect. Mr. Lindgren, for one, believes that a more likely reason for Mr. Wallenberg's arrest was his acquaintance with high-ranking Nazis.

The Soviets probably knew about Mr. Wallenberg's unorthodox, often flamboyant methods of rescuing Jews. Sweden's embassy in Budapest was responsible for looking after Soviet interests in wartime Hungary. And the embassy — like the Wallenberg business empire — was playing with fire.

Mr. Lindgren observes that the Swedish ambassador, Ivar Danielsson, was a known Nazi sympathizer who had issued passports to Germans wanting to escape to Argentina. A counsellor at the embassy, Lars Berg, admitted that Swedish passports had also been sold to followers of the Hungarian Arrow Cross (the local fascists), as a price for allowing Mr. Wallenberg to protect Hungarian Jews.

From Sweden's point of view, Mr. Wallenberg far overstepped his initial mission — which was, according to Ms. Berger, "ensuring the repatriation to Sweden of individuals holding Swedish provisional passports."

For example, he was willing to provide the Nazis with western trucks and other merchandise in exchange for Jewish lives. "The Russians vehemently resisted all such trade arrangements," Mr. Lindgren notes, "and at the time Wallenberg was arrested, relations were rather tense between the allies on this question."

Sweden blasé to hero's fate

For years after his arrest, Sweden showed astonishingly little interest in

German connections."

Family connections

The Wallenberg family still wields tremendous power in Sweden. Its diverse businesses account for about 45 per cent of the Swedish stock market, including such well-known companies as Saab, Electrolux, SAS and Ericsson. Half a century ago, Raoul Wallenberg's cousins Markus and Jacob ran the financial empire. Raoul was not at its centre. But neither did he stand far apart from it.

In 1942 and 1943, he joined several company boards in the Wallenberg network. He had already worked for the Stockholm Enskilda Bank, which the family controlled. After the war, his friend and business partner Kalman Lauer declared that Raoul's idol had been Jacob Wallenberg, "for whom he served as private secretary." As Mr. Lindgren notes, "On at least one documented occasion Raoul acted as a special courier for Jacob Wallenberg, bringing home sensitive post from Berlin."

Sweden remained neutral during the war: a haven of peace amid a continent in turmoil. Its neutrality helps to explain why Raoul Wallenberg could perform his rescue mission in Nazi-controlled Hungary. But neutrality enabled powerful Swedish interests to play a double game.

"Throughout World War Two," says Susanne Berger, a German researcher and journalist who lives in Washington, D.C., "the Wallenberg brothers, through Stockholm Enskilda Bank, had acted as a cloak for important German corporations, like Bosch A.G., to hide their foreign subsidiaries."

In what Ms. Berger calls "a sham transaction," Markus and Jacob Wallenberg bought Bosch's subsidiary, American Bosch Corporation. As a result, ball-bearings — vital to the Nazi war machine — were made in the U.S., exported to South America, then shipped on to Germany via Sweden.

In 1989, Mr. Wallenberg's half-sister Nina Lagergren and half-brother Guy von Dardel met with KGB officials in Moscow, who handed over his diplomatic passport. And last year, Sweden suddenly discovered Raoul's cabinet-level passport (granted to only a few hundred people, for work that was deemed important to the nation). Jacob Wallenberg had provided the reference. The dates for Raoul's travels to Switzerland and France in February, October and November of 1942 are now seen to provide an exact match for the known travel schedule of Karl Eugen Thomae, head of the legal department of Bosch A.G. Even the car in which Mr. Wallenberg was arrested in 1945 was registered at the address of Bosch's Hungarian subsidiary.

None of this means that Raoul Wallenberg was a Nazi sympathizer. He went to Budapest on a mission of passionate rescue. But in Hungary, he

Raoul Wallenberg, who launched a mission to save thousands of Jews, disappeared after Soviet forces arrested him near Budapest

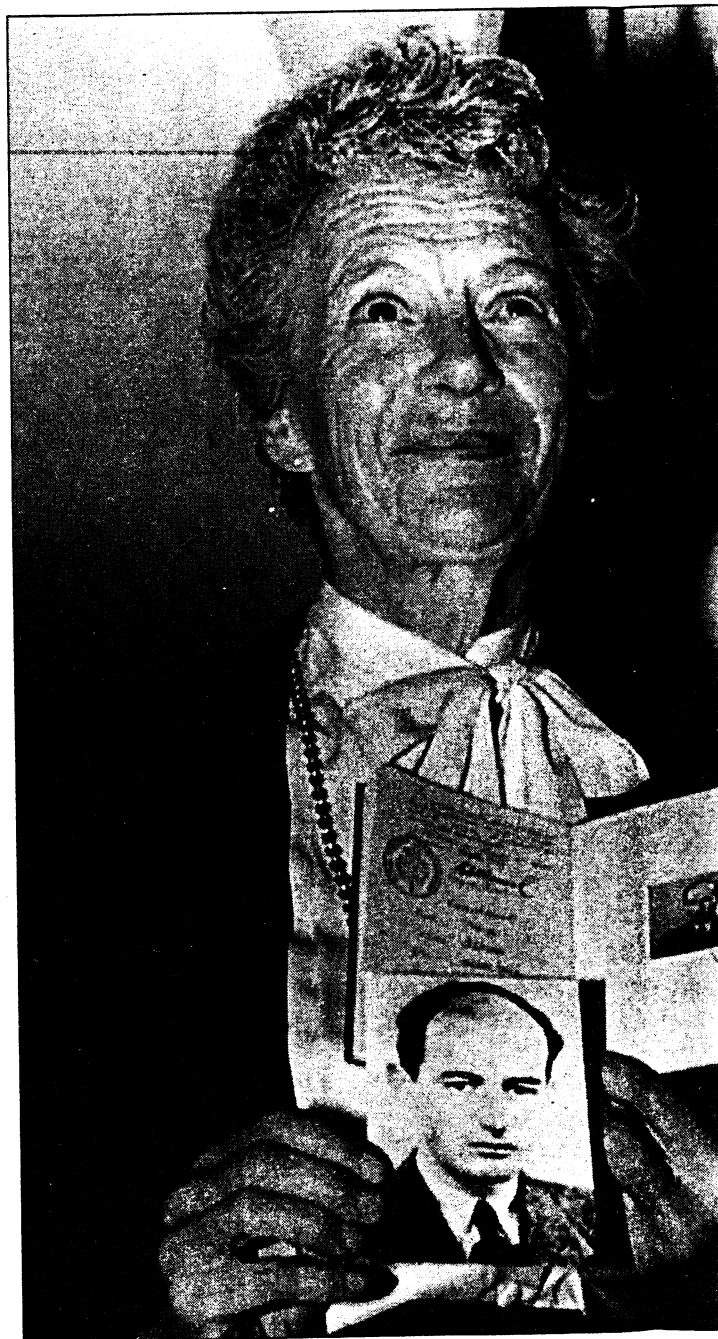
doesn't seem to have abandoned his business activities. And beyond question, he was more deeply caught up in his family's web of companies than had previously been supposed.

The Wallenberg family was far too shrewd to deal with only one side in the war. They also sold machines and ball-bearings to the Soviet Union. In October 1944, less than three months before Raoul's arrest, his partner Kalman Lauer wrote to him on business matters and suggested it would

be useful for him to visit. All too soon, he would be in Soviet hands, however.

"Raoul was engaged for his brothers up to his neck," sums up. "But did his rescue want him back? Strange, they did not once take an effort to liberate him from Soviet hands."

In 1947, President Harry Truman offered U.S. help to the search for Raoul. But Mr. Truman turned him down,

Nina Lagergren, left, displays the diplomatic passport of Raoul Wallenberg, one of the few traces of the missing diplomat to surface since his arrest. His half-brother Guy von Dardel, received it after meeting with KGB officials in Moscow.

mission to save thousands of Jewish lives during the Second World War, and met him near Budapest in 1945.

be useful for him to visit Moscow.

All too soon, he would. Not on business, however.

"Raoul was engaged for the financial brothers up to his neck," Mr. Lindgren sums up. "But did his relatives really want him back? Strangely enough, they did not once take any initiative to liberate him from Soviet captivity."

In 1947, President Harry Truman offered U.S. help to the family in the search for Raoul. But Markus Wallenberg turned him down, saying, "He is

probably already dead by now."

So much for personal loyalty. In Ms. Berger's words, "Efforts to discuss these and related issues with the representatives of the Wallenberg family were begun last year but have yielded few results. The request by Guy von Dardel, Raoul's half-brother, for direct access to the family's archives has been denied."

Cold-war pawn

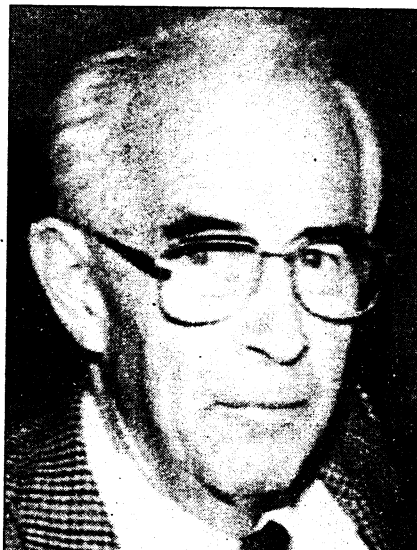
The Wallenberg empire's double-dealing was well-known to the wartime allies. The U.S. Treasury Department was investigating at least two Wallenberg companies for hiding enemy assets, and the treasury secretary, Henry Morgenthau, described the Enskilda Bank as "repeatedly connected with large black-market operations." But as the Cold War emerged from the ashes of a ruined Europe, the U.S. changed its priorities.

"A favourable outcome of the trials in the U.S.," Mr. Lindgren charges, "was made dependent on a promise from the Wallenbergs not to trade with the Soviet Union. They kept that promise. In spite of Sweden's postwar commitment to help the Soviet Union with industrial goods, Wallenberg companies refused to deliver.

"Of course this shows the empire's contempt for Swedish democracy. But it also shows that the life of a close relative was a negligible factor. In this sense it would be true to describe Raoul Wallenberg's tragic fate as a sacrifice in the U.S.-led economic warfare — a pawn in the Cold War."

THE OTTAWA CITIZEN

THE OTTAWA CITIZEN

diplomatic passport of her half-brother Raoul Wallenberg. The passport is diplomat to surface since the war. Ms. Lagergren, along with Mr. Wallenberg, received it after meeting with KGB officials in Moscow in 1989.

to have regarded him as a mere casualty of war. In 1946, when he met privately with the Soviet dictator Josef Stalin, Sweden's ambassador in Moscow, Staffan Soderblom, declared that Mr. Wallenberg had most likely been killed in a car accident in Hungary. Stalin did not disagree.

Yet the Soviets were well aware of the international pressure to free Mr. Wallenberg, and over the next few years they made several informal approaches to Sweden. In 1947, the Soviets hinted that Mr. Wallenberg could be exchanged for spies held in Swedish prisons; but the Swedish foreign minister said no.

A Finnish journalist, Pentti Peltoniemi, recently revealed that in 1955 a Soviet official approached a Finnish representative in Turkey, mentioning Mr. Wallenberg by name. The Finn passed the information on to his Swedish counterpart. Discussions between Stockholm and Moscow lasted, off and on, for two years; then they broke off. The reasons remain unclear.

Soon after the talks ended, Soviet Foreign Minister Andrei Gromyko announced that Mr. Wallenberg had died in prison on July 17, 1947. That remained the official line of the Soviet Union. Boris Yeltsin's Russia continues to promulgate it — though Russia now says that Mr. Wallenberg was executed in 1947, rather than dying of a heart attack.

A joint Swedish-Russian commission of investigation began work in 1991. After many delays, it was supposed to deliver its report earlier this year. Yet no one is now saying when the result will finally be published. Russia is still blocking access to certain key archives and prison records.

The blockages are not limited to Russia, though. This year the Swedish Foreign Office released 1,200 previously classified pages about the Wallenberg case. But other essential sources of information in Stockholm — such as the archives of the intelligence services and the Swedish General Staff — remain closed to researchers. So do the Wallenberg family archives.

In Mr. Lindgren's words, "The history of Sweden's official search for Raoul Wallenberg seems to be full of deliberately missed opportunities."

As the world war and the Cold War both recede into the past, Wallenberg researchers are becoming dissatisfied. Ms. Berger charges, "Sweden appears to seek a solution it can live with, one which keeps potentially embarrassing revelations to a minimum.

"Sweden cannot be blamed for Raoul Wallenberg's arrest and disappearance, but it is guilty of making it easy for the Russians not to return him. His own country has a duty now to make all records on the case available. More than 50 years later, his family deserves to learn the truth."

Mark Abley writes for the Montreal Gazette.

THE NEW YORK TIMES INTERNATIONAL, FEBRUARY 24, 1986

...the most common of all...
...the most common of all...
...the most common of all...

Canada Testing Own Chip To Block TV Sex and Gafe

...the most common of all...
...the most common of all...
...the most common of all...

INK UTTERES DEP

DNR 238/010
1997-08-28

Avd. P Gr 2 Mail Eu

1. The... of... in... of... in... of...
2. The... of... in... of... in... of...
3. The... of... in... of... in... of...
4. The... of... in... of... in... of...
5. The... of... in... of... in... of...
6. The... of... in... of... in... of...
7. The... of... in... of... in... of...
8. The... of... in... of... in... of...
9. The... of... in... of... in... of...
10. The... of... in... of... in... of...
11. The... of... in... of... in... of...
12. The... of... in... of... in... of...
13. The... of... in... of... in... of...
14. The... of... in... of... in... of...
15. The... of... in... of... in... of...
16. The... of... in... of... in... of...
17. The... of... in... of... in... of...
18. The... of... in... of... in... of...
19. The... of... in... of... in... of...
20. The... of... in... of... in... of...
21. The... of... in... of... in... of...

102 Vol. 10 No. 2 April 1984

(4)

...the most common of all...
...the most common of all...
...the most common of all...

We become caught up in the process of acquiring

...the most common of all...
...the most common of all...
...the most common of all...

108 Vol. 10 No. 2 April 1984

(1)

...the most common of all...
...the most common of all...
...the most common of all...

Death of Folk Culture

...the most common of all...
...the most common of all...
...the most common of all...

107 Vol. 10 No. 2 April 1984

A photograph of a festival, showing a group of people in a field.

(8)

...the most common of all...
...the most common of all...
...the most common of all...

Gender Adaptation

...the most common of all...
...the most common of all...
...the most common of all...

106 Vol. 10 No. 2 April 1984

...the most common of all...
...the most common of all...
...the most common of all...

...the most common of all...
...the most common of all...
...the most common of all...

106 Vol. 10 No. 2 April 1984

(5)

...the most common of all...
...the most common of all...
...the most common of all...

Controlling Technology

...the most common of all...
...the most common of all...
...the most common of all...

101 Vol. 10 No. 2 April 1984

...the most common of all...
...the most common of all...
...the most common of all...

...the most common of all...
...the most common of all...
...the most common of all...

106 Vol. 10 No. 2 April 1984

(5)

...the most common of all...
...the most common of all...
...the most common of all...

Controlling Technology

...the most common of all...
...the most common of all...
...the most common of all...

101 Vol. 10 No. 2 April 1984

RECENTLY HAS COME UP FOR MEET. I HAVE
INFORMED MIGHT MEET. I HAVE
THE NEW YORK FAMILY'S TO
THE U.S. AND TO INFORM YOU TO
THAT

15 JUL 62
 21 JUL 62
 22 JUL 62
 23 JUL 62
 24 JUL 62
 25 JUL 62
 26 JUL 62
 27 JUL 62
 28 JUL 62
 29 JUL 62
 30 JUL 62
 31 JUL 62
 1 AUG 62
 2 AUG 62
 3 AUG 62
 4 AUG 62
 5 AUG 62
 6 AUG 62
 7 AUG 62
 8 AUG 62
 9 AUG 62
 10 AUG 62
 11 AUG 62
 12 AUG 62
 13 AUG 62
 14 AUG 62
 15 AUG 62
 16 AUG 62
 17 AUG 62
 18 AUG 62
 19 AUG 62
 20 AUG 62
 21 AUG 62
 22 AUG 62
 23 AUG 62
 24 AUG 62
 25 AUG 62
 26 AUG 62
 27 AUG 62
 28 AUG 62
 29 AUG 62
 30 AUG 62
 31 AUG 62
 1 SEP 62
 2 SEP 62
 3 SEP 62
 4 SEP 62
 5 SEP 62
 6 SEP 62
 7 SEP 62
 8 SEP 62
 9 SEP 62
 10 SEP 62
 11 SEP 62
 12 SEP 62
 13 SEP 62
 14 SEP 62
 15 SEP 62
 16 SEP 62
 17 SEP 62
 18 SEP 62
 19 SEP 62
 20 SEP 62
 21 SEP 62
 22 SEP 62
 23 SEP 62
 24 SEP 62
 25 SEP 62
 26 SEP 62
 27 SEP 62
 28 SEP 62
 29 SEP 62
 30 SEP 62
 1 OCT 62
 2 OCT 62
 3 OCT 62
 4 OCT 62
 5 OCT 62
 6 OCT 62
 7 OCT 62
 8 OCT 62
 9 OCT 62
 10 OCT 62
 11 OCT 62
 12 OCT 62
 13 OCT 62
 14 OCT 62
 15 OCT 62
 16 OCT 62
 17 OCT 62
 18 OCT 62
 19 OCT 62
 20 OCT 62
 21 OCT 62
 22 OCT 62
 23 OCT 62
 24 OCT 62
 25 OCT 62
 26 OCT 62
 27 OCT 62
 28 OCT 62
 29 OCT 62
 30 OCT 62
 31 OCT 62
 1 NOV 62
 2 NOV 62
 3 NOV 62
 4 NOV 62
 5 NOV 62
 6 NOV 62
 7 NOV 62
 8 NOV 62
 9 NOV 62
 10 NOV 62
 11 NOV 62
 12 NOV 62
 13 NOV 62
 14 NOV 62
 15 NOV 62
 16 NOV 62
 17 NOV 62
 18 NOV 62
 19 NOV 62
 20 NOV 62
 21 NOV 62
 22 NOV 62
 23 NOV 62
 24 NOV 62
 25 NOV 62
 26 NOV 62
 27 NOV 62
 28 NOV 62
 29 NOV 62
 30 NOV 62
 1 DEC 62
 2 DEC 62
 3 DEC 62
 4 DEC 62
 5 DEC 62
 6 DEC 62
 7 DEC 62
 8 DEC 62
 9 DEC 62
 10 DEC 62
 11 DEC 62
 12 DEC 62
 13 DEC 62
 14 DEC 62
 15 DEC 62
 16 DEC 62
 17 DEC 62
 18 DEC 62
 19 DEC 62
 20 DEC 62
 21 DEC 62
 22 DEC 62
 23 DEC 62
 24 DEC 62
 25 DEC 62
 26 DEC 62
 27 DEC 62
 28 DEC 62
 29 DEC 62
 30 DEC 62
 31 DEC 62

[illegible]

IN CASE THEY WISH TO INVESTIGATE THE REPORTED FAMILY CONNECTIONS THAT COUNCIL OFFICES IN CASE THEY WANT TO CONTACT THE INTERESTS IN VOLUNTARY GENERAL FUND AND THE MEMBERS OF COUNCIL AND OTHER MEMBERS OF COUNCIL AND OTHER

SVERIGES AMBASSAD
LONDON

sid 1 ()

1997-08-29

Brådskande

~~ASO~~
Exp Lejonet
GAT

Avd.	Grupp	M/R
P.	2	Eu 1

acu SJ

Till Sven Julin UD-ASO
Kopia: UD DOK (Fredriksson) och EC (Hallqvist)

Re Frisläppandet av Raoul
Wallenbergdokument.

MR
Hbr Julin-Hartelius 1997-06-02 gj mgat

återkommit

och begärt mer tid.

Gordijevskij hade, sade man, befunnit sig
utomlands. Man kommer först i nästa vecka få
tillfälle att samtala med honom. Britterna lovar
återkomma omgående därefter.

Grunditz

MD

Author: INTERNET:makinen@atlantis.Colorado.EDU/ at INTERNET
Date: 1997-08-29 10.31
Priority: Normal
TO: Martin (UD) Hallqvist at (Pk)UD-3
CC: Lage (UD) Olson at (Pk)UD-3
Subject: analysis of prisoner registration cards in the Vladimir Pris

Mr. Martin Hallqvist
Mr. Lage Olson
Ministry of Foreign Affairs
Gustav Adolfs Torg
Stockholm, Sweden

INK. UTÅRKEST DNR 241/003 1997-08-29		
AVD P	GRUPP 2	MÅL Eu

Dear Martin and Lage:

This letter is to provide an outline of methods to collect cell occupancy data from the Spetzchast kartoteka in the Vladimir Prison that I have proposed to analyze for the Swedish-Russian Working Group on the Fate of Raoul Wallenberg. Last Friday in a multi-party telephone conference discussion that we had with Hans Magnusson, he requested me to provide a written summary of the various scenarios through which the data could be collected and analyzed and the implementation of which would satisfy the concerns of prison authorities for guarding the anonymity of prisoners not directly associated with the case of Raoul Wallenberg. The outline is given in detail below. Please, communicate this to Hans since at present e-mail is the most efficient manner in which I can communicate with you.

First I wish to once again outline the reasons for which I had originally proposed this analysis and the questions from our archival research that would be answered through this investigation and analysis. I am outlining again this background information in the event that this document will be communicated directly with a translation to the Russian authorities.

As you will recall, through several visits over the 1993-1997 period to the Vladimir Prison with Professor Guy von Dardel, undertaken within the framework of the Working Group, we uncovered two individuals who have been employed at the Vladimir Prison over a lengthy period of time and who described a foreign prisoner not of German origin who had been held in solitary confinement for a long period of time in cell No. 49 of Korpus II. These individuals were Larina, Varvara Ivanovna, who had worked in the hospital and clinic of the Vladimir Prison in Korpus II, and Kukin, Alexandr Timofeivich, who was at the time of our interview with him, retired but had been a guard and later the head guard in the Vladimir Prison in the 1950's and 1960's.

During our initial first three contacts with Larina, we never informed her of the name or family of the prisoner for whom we were searching, and through our later discussions with her, it was evident that she did not know the name Wallenberg and was not familiar with newspaper articles that have been published about him. She described the physical characteristics of this prisoner, which were such as to be compatible with those of Raoul Wallenberg, and she stated that she remembered this particular prisoner because of his constant critical comments and complaints about anything that was not suitable to him. For instance, she stated that he would complain if the soup was cold. Since this prisoner was located in Cell 49 on the third floor of the building and the soup was distributed from a large kettle with which they served prisoners on the ground floor, then the second floor, and finally on the third floor, it is to be expected that the soup would have cooled off by the time she got to him. Because of his constant complaints, however, she was ordered to bring the soup first to the third floor. This is of course a vivid reason to recall a prisoner out of many others because he made life unpleasant

Delges:

Kob. neta.
von Dardel
Carl Persson
Magnusson, Riga
Amb Moskva

1997-08-29

Lv

A. a. / Lv

20

for her. Larina stated that she did not know the name of this prisoner but she described him as a Westerner of non-German origin. She also stated that at the time of this prisoner's incarceration, a prisoner by the name of Osmak died who was located in a nearby cell. From a group of photographs of men of various ages and appearances, one of which was a side profile of RW not ever used in the international press, she identified this prisoner by picking out the picture of RW. Larina was not certain of the period during which this prisoner had been in Vladimir but thought that it was likely to have been in the mid or late 1950's.

Kukin in our interview with him confirmed that there had been a foreign prisoner held in solitary for a long period of time in Korpus II, but he stated that he did not know the name or origin of the prisoner. He described the prisoner similarly according to physical characteristics and when shown photographs he stated that the photograph of RW (also not one that had been in the international press) was not unlike this prisoner.

There are also, as you are aware, other reports that have been collected in the Swedish Foreign Ministry made by former prisoners who had been incarcerated in the Vladimir Prison that they had heard of RW or had heard that he had been incarcerated there. These reports, most of which have been discussed within the meetings of the Working Group, date from 1947 to 1972. I myself through my own incarceration in the Vladimir Prison have reported about having heard about a Swedish prisoner who had been there sometime in the 1950's or early 1960's. One prisoner named him "N den Berg."

As is known from our first investigation of the Vladimir Prison kartoteka in August of 1990, we were not able to locate a registration card with the name of Wallenberg. We cannot be certain that we have missed the card because of a pseudonym used rather than the name of Wallenberg. In addition, there was evidence in the kartoteka for up to 32 numbered prisoners. While most of these have been accounted for, some have not been identified, and cards for some numbered prisoners were not in the kartoteka. For instance, there were cards for numbered prisoners 26, 28, 29, and 32, but as I recall (here in Colorado where I am presently a visiting professor I do not have all of my records and notes on this matter) the cards for numbers 27, 30, and 31 were missing. There also may have been numbered prisoners higher than 32. This background information thus points to the circumstance that a cell, in particular No. 49 in Korpus II, was occupied for a lengthy period of time and that this occupancy is likely not to be accounted for by the kartoteka if the registration card of this prisoner has been removed by authorities earlier in Soviet times or if the prisoner was numbered but the numbered card has been removed from the kartoteka. Also since prisoners were shifted from cell to cell periodically to hinder paths of communication through knocking, etc., it is probable that this prisoner had been transferred to other cells. Since the registration cards in the kartoteka contain a chronicle of date and cell number each time the given prisoner was transferred to a cell, a simple cell occupancy analysis made by extracting this information from the cards would either point to the circumstance that a cell must be considered as "empty" since no card in the kartoteka can account for a prisoner having been in the cell or it may show that all cells were occupied and thus deny the contention that there was a prisoner there in lengthy solitary confinement.

Furthermore by identifying cards of prisoners who died while imprisoned in Vladimir, we should be able to determine whether there was a prisoner by the name of Osmak and when he died (During our visit to the Vladimir Prison in February-March, 1997, we indeed did determine that there had been a prisoner by that name who died.) Thus by identifying who may have been his cellmates in this period and which prisoners were in other nearby cells during this time, there would be a basis to try to find whether any of them may still be alive and could be interviewed to learn what they knew about special foreign prisoners in Vladimir at that time.

Also since it is possible that this special prisoner may have been in the Vladimir Prison at other times, having been transferred from other prisons, and since other reports place Wallenberg to have been in the Vladimir Prison over the 1947 to 1972 period, by analyzing cell occupancy data from the prisoner registration cards it would be possible to establish whether other cells were ostensibly "empty" at other times over this period and could therefore be considered to have had a prisoner in them that is not accounted for by the cards. Again, prisoners who could be identified and were located in other nearby cells, if alive, may be able to shed further light on the identity of this special prisoner.

In the end of February-beginning of March of this year, with a team of assistants, I traveled to the Vladimir Prison because through the Working Group and through the Swedish Embassy we had been informed that approval had been granted to our request to select and photograph registration cards of all prisoners who had occupied cells in Korpus II over the 1947-1972 period. As is well known, we were not permitted to photograph or copy any of the cards, although we did select cards of those prisoners who had been in cells in Korpus II over the 1947-1972 period, who had died in the Vladimir Prison, or who had entered the Vladimir Prison during this time but did not have any cell occupancy information written into their cards. We prepared a list of the names of all of these prisoners which numbered close to 6000. The cards of these approximate 6000 prisoners were identified by being placed into a rotated orientation with respect to the other cards in each drawer of the kartoteka, and we were assured that they would be kept in that state in a storeroom of the Prison administration until the matter of copying of the cards would be decided.

Thus, through this background information the objectives of the cell occupancy analysis are evident and it is clear that this analysis could either confirm the reports of a special prisoner held in solitary or deny the statements. The issue to be dealt with is how this information can be collected and analyzed so that Russian authorities can be assured that it will be used only for purposes of the Swedish-Russian Working Group on the Fate of Raoul Wallenberg. Although I believe that it has been evident for at least seven years by now that my only objective in this matter, as well as that of Professor Guy von Dardel, the maternal half-brother of Raoul Wallenberg, with whom I have worked closely, is to establish RW's fate and to use all archival materials that has been made available to us only for this goal, I shall outline below different possibilities for handling the information that the Russian authorities may feel sensitive about that still preserve the intactness and rigorousness of the analysis of the cell occupancy data from those approximate 6000 cards that have been selected earlier in February-March of this year:

(1) We simply photograph all of the selected cards so that we have a permanent record of the cell occupancy data from each card and the identity of the prisoner in the event that we may need to try to find which are still alive and could provide further information through interviews. This is the most accurate method to embark on the analysis since it allows us to verify during the analysis that all data have been entered accurately. Since we must extract the cell occupancy information from each card to be analyzed by algorithms developed for this purpose, it is likely that some errors in data input are to be expected. This method allows cross-checking of the data and makes for the most accurate analysis possible. While some Russian authorities may not feel comfortable with our possession of the photographic images of all of these 6000 cards, I wish to point out that Guy von Dardel and I have been in possession of the copies of over 1300 registration cards from the Vladimir kartoteka since 1990 and have not distributed these cards to the international news media and have used them only within the framework of the Working Group.

(2) We photograph the cards as outlined above, carry out the analysis, and after the report has been made to the Working Group upon completion of the analysis, we return the photographic images of the cards to the Russian

authorities. Under this condition, we assure the authorities that further copies of the cards will not be made. In this way the Russian authorities can feel assured that all information from their archival documents has been returned to them. Again, I point out that Guy von Dardel and I have worked since 1990 in this manner and have continued to use all archival material only according to the objectives of the Working Group. This method permits complete verification of data input and preserves complete accuracy in data analysis.

(3) With a team of assistants, I be allowed to direct the collection of cell occupancy information in the kartoteka of the Vladimir Prison by entering into our own laptop computers only the following information from the approximate 6000 cards selected: name of prisoner and date of birth, case number, date of entry into the prison, cell occupancy data including cell number and date when transferred, and date of departure from prison. This method allows collection of the data that are necessary for the analysis and does not involve making records of other information about each prisoner that does not serve the objectives of the analysis, such as date of arrest, basis of arrest, statute according to which the prisoner was charged and sentenced, length of sentence, etc. Should certain prisoners need to be contacted or identified further for purposes outlined above, we can then simply provide the name and date of birth, etc. to the Russian authorities. During our work in the Vladimir Prison in February-March of 1997, I discussed this possibility with my assistants. We decided that this method would probably require five assistants each with a personal laptop computer to work in the kartoteka for 7-10 consecutive days to enter just the minimal information from each card described above. We would have to use this period of time to verify accuracy of data input as much as possible, but the method suffers from the possibility that some errors in data input may go through undetected and that after our departure from the Vladimir Prison there would be no opportunity to make corrections. The resultant effect on the analysis may be small but cannot be accurately predicted since it would depend on the frequency of errors. There would be no information collected by this method that would allow further public identification of prisoners or their families.

(4) With a team of assistants, I be allowed to direct the collection of data input as described above in point (3) but under the condition that the name of the prisoner not be entered into our laptop computers although all other information such as case number, date of entry into the prison, cell occupancy data, etc. would be taken. In this case we would prepare a separate list for the authorities of prisoner name and date of birth with a corresponding identification number which we would enter into the laptop computer, for instance prisoners A1,...,A9, etc. for prisoners whose last name begins with A, prisoner B1,...,B9, etc. for prisoners whose last name begins with B, and so forth. In this manner, we keep no copies of personal identification information about the prisoner. Should a prisoner have to be further identified because of the analysis for reasons described above, we would simply provide the Russian authorities with the number A10, for instance, and the Russian authorities could then carry the work further themselves. The method has the same drawback as above in point (3) that verification of data input can be made only on the spot while working in the Vladimir Prison. There would be no further means for public identification of prisoners or their families since we are not going to be able to memorize a list of over 6000 names.

For well over a year I have tried to think of a method of making a permanent copy of just the minimum information needed from each card without recording other data such as length of sentence, etc., that is of no use to us and is of no interest. Unfortunately there is no manner in which only part of each card could be photographed because both sides of each card must be examined to extract the necessary information and the data are not written onto the cards in a uniform manner. Short of this, I have tried to outline above possible ways to collect the necessary information for the analysis and to arrive at a reasonably satisfactory conclusion by ensuring as much as possible accuracy of the data input. I hope that

agreement can be reached for implementing one of the above described methods for data input. They are listed in order of decreasing preference to me based purely on the opportunities for verification of data input.

Please, inform me if further details may be necessary.

With best wishes,

Marvin W. Makinen

Temporary address August 18 - October 18, 1997:

Marvin W. Makinen
Department of Chemistry & Biochemistry
University of Colorado
Campus Box 215
Boulder, Colorado 80309-0215

Tel: 303/492-4503 or leave message at 303/492-3545
FAX: 303/492-3586 or 303/492-5894

E-mail: makinen@colorado.edu
makinen@atlantis.colorado.edu

E-mail can be directed also to my permanent address:

m-makinen@uchicago.edu
